

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN 17 DECEMBER 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE

JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Med detta nummer följer IDUNS JULNUMMER till alla prenumeranter.

WETT
DIR.

VÅR CELEBRA NOBELGÄST MADAME CURIE I FÖRELÄSNINGSKATEDERN.

Den elfte Nobelfesten.

NOBELEFESTEN ÄR en svensk högtidsdag af rent modern art, då det mänskliga framåtskridandet och de mänskliga ljusbringarna hyllas och belönas. Men dessutom är den för ögat ett ganska imponerande skådespel.

När man på söndagseftermiddagen den 10 trädde in i Musikaliska akademiens stora sal, hvars annars så tomma fond var klädd med gröna växter, isprängda med blommor, fann man den svenska vetenskapens och litteraturens målsmän redo att sluta upp som hedersvakt kring dem de gifvit prisen, och man lofvade sig själf att aldrig mer betvifla ordnars och kraschaners stora betydelse som dekoration mot svarta frackar och hvita skjortbröst. Längre bort i salen blefvo ordnarna färre, men doktorskragarna med lyra och lager voro ännu många. Det samma voro också damerna i vackra och mångfärgade toaletter och särskildt häpnade man öfver det stora antal bachfischer eller nyss fullvuxna flickor, som med sin unga och rosiga närvaro visade sitt intresse för värme-strålningens lagar, för radium och polonium, ögats dioptrik och den symboliska litteraturen.

På en kortbänk längst framme, bildande vinkel mot den kungliga raden, som fylldes af konungen, hertigparet af Västergötland och deras danska gäster, upptäckte det spanande ögat ett vackert gråsprängdt hufvud, som måste tillhöra professor Wilhelm Wien, pristagaren i fysik samt professor Gullstrands resliga ungdomliga figur. Midt emellan dem skymtade, sedan man spanat länge, ett litet tunt ansikte, blekt och skuggadt af tankar, professor Curies.

Stockholms studentsångförbund inledde och avslutade högtidligheten med sång. Dess emellan fick man lyssna till mycken svensk gammaldags talarkonst. Ett inledningsföredrag hölls af doktor Törneblad och sedan inleddes utdelningen af hvarje pris med en populär redogörelse för de upptäckter och forskningar, för hvilka de voro en belöning.

Man gjorde den reflexionen att alla upptäckterna rörde sig om ljuset, enkelt sedt och taget, ty för oss lekmän är Wiens strålningslagar, madame Curies radium och helium, professor Gullstrands ögonforskningar och Maeterlincks diktning endast strålar i samma spektrum. Vid slutet af hvarje tal reste sig pristagarna för att mottaga några hyllningsord och man hade då tillfälle att bättre iakttaga dem. Intresset var störst och man vågar säga vänligast inför madame Curies uppträdande. Liten som hon är hade hon höjt hufvudet för att iakttaga talaren och stod där sorgsen och stilla i sin svarta sammetsklädnad, som med sin enkelhet bröt af mot den andra prakten, så rörande och ingenting annat att man greps och föll till föga.

Maeterlinck var borta, men en lång och omständlig analys af hans författarskap, synnerligen berömmande öfver hans förtjänster och mild mot hvad som ansågs vara hans svagheter, fick publiken af doktor C. D. af Wirsén.

När festen var slut, skyndade den ganska stora del af publiken, som ämnade sig till banketten på Grand Hotell, till vagnarna, af de öfriga gåfvo sig många god ro att stanna för att se pristagarna på litet närmare håll. "Se där är ju Gullstrand, hvem kan det vara han talar med? — och nu kommer hon, det är hennes dotter, den där rödkindade flickan i spetskragen, och hennes syster, damen som så moderligt tar den lilla Nobelpristagarinnan under armen — —." Och man ser henne försvinna med en obeskilligt trött böjning på den smala nacken, där det gråsprängda håret krusar sig. Men hon har en hel festbankett med tal och skålar innan hon får sluta Nobeldagen.

Fru Hillevis dagbok.

Af Elin Wägner.

XIII.

MAN BLIR så het om kinderna, när man tänker på, att det är bara 14 dagar till jul och här är så mycket att göra, sade Signe, jungfrun, i dag, då vi resonerade om programmet för de återstående dagarna, som inledes med tvätt och slutar med klenäter.

Till och med en så frivol människa som Fanny, som i fjor skulle ha sagt: "Julstök — hvad är det?" ringde i går upp mig och undrade, hur jag rimmade skinka och bringa, men det var inte fråga om en dikt, utan om den rituella julmatsedeln.

Emellertid, just som Andrée och jag i går sutto och tvättade silfver och småpratade om julklappar — Paul vill inte höra talas om den saken före den 23 — så anlände ett bref från Andrées moder med en uttrycklig önskan att hennes yngsta dotter — och helst äfven jag — Fanny, det visste hon, var omöjlig — skulle gå och höra miss Slack, Hvita Bandets general-sekreterare, som väntades till Stockholm. Hon hade varit hemma i biskopsstaden och talat i läroverkets aula för en fulltalig publik och likaledes på residenset, där hon omvänt svärmor och en del ledande damer. Vi undrade mycket hur det gått till och beslöto oss för att besöka föredraget. Dess ämne var Rusdryckerna och den sociala frågan, men efter att ha åhört det, döpte Andrée om det till "Alkohol och människokärlek".

I hela mitt lif har jag beundrat fanatici, de stora ifrarna. Jag vet naturligtvis, att de ha två sidor, och jag skulle icke vilja ha en af dem till husvärd eller husjungfru. Men dessa, hvilkas fanatism är kärlek, och hvilkas kärlek utlöser sig i ett helt lifes uppoffrande arbete, äro väl de, som hålla elden brinnande här på jorden.

En Paulus förnötte nästan hela sin tid och sitt brinnande nit på Mindre Asien, ändock han icke bör ha fått någon ro för den öfriga delen af jorden, öfvertygad som han var att yttersta domen hängde öfver skapelsen. Tiderna mätas nu mera med andra mått och tillvaron har blifvit säkrare på en jord, som är obetydligt äldre, men betydligt större än på Pauli tid, men icke förty anse sig de moderna världsapostlarna böra ta hela jordklotet till missionsfält. Denna lilla spensliga medelålders engelska har höjt sin röst mot "det moderna samhällets största röfvere", barnaglädjens härjare, hemmens, hälsans, själens förstörare, i Sydafrika och i Indien, i Amerika och i Europas alla hörn. I år firar hon julen bland främlingar uppe under polcirkeln, i nästa år kanske vid ekvatorn, ty Hvita Bandet skall lindas kring hela jorden. Att omvända världen till nykterhet genom att organisera alla goda kvinnor till strid är väl ett jättearbete, men Hvita Bandets sekreterare är en af dem, för hvilka själfva omfånget af uppgiften är en inspiration, ty efter måttet af stridens hårdhet mätes segerns ära. Att ge de stridande nytt mod, att vinna nya kämpar i hären är hennes uppgift, och hvarje tecken på att hon löst den förnyar åter igen det mod och den tillförsikt hos henne själf, som hon behöfver äga ett så stort förråd af. Att resa till Sverige bör för en nykterhetspredikare för öfrigt vara näst intill en rekreationsresa. Det har druckits och drickes visserligen mycket sprit här i landet, men utan sprit ingen ära för nykterhetsorganisationerna!

Miss Slack kom ju i en tid af triumf för

nykteristerna, regeringen har tillsatt en rusdryckskommitté med 8 helnykterister i, och det lokala vetots morgonrodnad börjar skina vid horisonten.

Hvad de svenska kvinnorna i Hvita bandet angår är det deras ära att ha ledt agitationen in på praktiska vägar. De icke bara varna och förbjuda, de söka ge ersättning för hvad folket förlorar i krogen genom billiga och trefliga nykterhetsrestauranger. Sådana argument förstår den stora massan, och sådana imponerar på den.

Men hur måtte det däremot icke kännas att vara engelska och komma till ett land som Indien, där ens egna landsmän infört och tolerera spritmissbruket, och där kristendomen i de obildades uppfattning är synonym med dryckenskapen! Hur hjärtslitande att sedan komma efter och söka godtgöra och förmana, att organisera ett nykterhetsarbete, som aldrig behöfts om icke för landets underkufvares oförstånd. Det är inte att undra på att miss Slack, som hon säger i sin bok om Indien, sörjde öfver att blott äga en kvinnas styrka, det förstår inte långt för den som vill rädda Indien.

— Andrée, sade jag när vi sutto och betraktade henne, som kanske fått sitt första gråa hår i Afrika och det andra i Indien och förvärfvat sin trötthet i alla världsdelar, Andrée, tror du inte att efter alla de här reseären det bor i hennes själ en djup längtan till stillhet och ro? Tror du inte hon drömmer om att få vara i sitt landliga hem i England och fira jul med holly och plumpudding och Sancta Claus tillsammans med sina egna? Tror du att hon kan tänka sig något ljufvigare än alla små enkla sysslor och glädjeämnen, som hemmet ger en kvinna?

Andrée trodde att hon var förbi allt sådant, men när vi sedan fingo råka henne personligen — hon ville hälsa från svärmor — då visste jag att jag hade rätt. Men jag förstod också, så långt man förstår, hur stor den kärlek är som förmår en kvinna att låta sitt hem för sina vänner i världen.

Den engelska sociala arbeterskan är en intressant typ, och bland den typen finner man kanske den moderna kvinnan i sin ädlaste gestaltning. Jag vet inte, om all religion blir kärleksverksamhet i England, men all kärleksverksamhet blir åtminstone religion. Suffragetternas ledare — utan all jämförelse för öfrigt — gick ut att kasta sig i handgemäng med polisen med krucifixet mot bröstet, den socialistiska kvinnoagitatorn bestiger predikstolen om söndagarna, nykterhetsarbeterskan hämtar mod och argument ur kristendomen.

För öfrigt, är det icke så, att hvar helst man ser en människa arbeta och lida för ett verk, det må vara hvad som helst, där har hon bringat detta verk i samklang med den religiösa grundbotten i sitt väsen? Hur många förmå offra sitt lif, om de icke fått offra det på något slags altare?

Medan jag sitter här och funderar för mig själf, efter att ha skickat Andrée och Madeleine på Amoureuse, som jag hoppas skall bekomma dem bägge väl, inträder Paul oknackandes.

— Alltid den där dagboken! Har du inte tröttnat på den än?

— Åjo, sade jag, nu funderar jag på att skriva en lagbok i stället.

— Kors i alla dar! Det tycker jag visst du skall göra. Då blir du det första fruntimmer, som skrifer lagar i Sverige.

— Ja, det märks på lagarna, sade jag.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösnr	» 0.12	Lösnr	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9808.	Expeditionen: Riks 1646. A. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 8860. A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. A. 6147.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8659. Allm. 4904.	

Annonspis:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser
30 öre & textside.	debiteras 50 öre med
20 % förhöjning & särskild begärd plats.	20 % förhöjning & särskild begärd plats.

Hennes nåds julafton.

Af Ejnar Smith.

(Forts. och slut.)

FRÖKEN BERGER höjde hufvudet och deras blickar möttes ett ögonblick. Det var nog för att förstå allt, och just i denna förfärliga stund slogs grefvinnan af en förvånad, hvardaglig tanke:

— Kors, hon ser ju bra ut.

I nästa sekund voro den gamlas ögon åter riktade ut mot isen och öfver hennes läppar kom skarpt och korthugget:

— Gå upp på ert rum.

Flickan sökte bönfällande fatta hennes hand, men fick till svar endast ett nytt:

— Gål!

Hennes nåd blef kvar i fönstret ensam. Allt såg hon. Minut efter minut förlöt, det tickade för hennes öron som en klocka. Hon kunde inte röra sig och långa stunder var det, som hjärtat inte förmådde klappa mer.

Till slut såg hon, hur de funno sonen. Intet strömdrag hade hunnit föra bort honom.

Han lyftes upp på isen, och de buro honom sakta fram mot gården. Hon lade märke till skridskorna, som ännu sutto på. De stego upp för trappan till terrassen, men icke förrän de kommit så nära intill byggnaden, att hon icke kunde se dem längre, rörde hon sig. Hon var knappt medveten om att hon gick in i skrifrummet, men hon hörde sin egen stämma så underligt aflägsat och frånvarande säga:

— Jul... jul.

Hon sjönk ned i skrifstolen, och där satt hon, när Jansson stapplande och med strömmande tårar kom in från trapprummet.

Innan han fått fram ett ord, frågade hon klart och lugnt:

— Är doktorn kallad?

— Nej, hennes nåd... Herre Gud, hennes nåd...

— Det är en kvarts väg till doktorn och inte en af er har haft eftertanke nog att hämta honom. Låt det ske strax.

— Ja, hennes nåd. — Han bugade sig underdånigt.

Hon skrämde honom nästan. Var hon så hård? Men det var inte tid att dröja och han var färdig att gå.

— Jansson, ropade grefvinnan honom tillbaka. — Grefve Christer kan hvila på sitt eget rum.

Det var, som hon talat om en lefvande.

Nu fick Jansson gå och så mycken ovilja, den trogna själen kunde hysa mot den, han hade att lyda, fyllde nu hans sinne, och han mumlade för sig själf något, som ingen annan kunde få ana.

— Hon har inte något hjärta.

Det gjorde honom så ondt, att det sved.

Grefvinnan satt kvar vid skrifbordet. Sorgen hade icke nått fram till henne ännu, och verkligheten var överklig. Det var ett beslut, som mognade hos henne, ett fantastiskt, otroligt beslut: Hon skulle icke med sin sorg — ty den var hennes framför andras — störa julen.

Hvad hade hon så inte allt att göra? I morgon ville hon se honom, inte förr. Det var, som hon höll sanningen utom sig med detta, att hon inte skulle se honom. — Nej, han hade inte kommit hem i jul, han hade inte varit hemma.

Hördes det inte vagnshjul? Jaså, budet efter doktorn.

På en gång kom hon att tänka på fröken Berger. Hon såg den unga flickans förtviflade ansikte riktadt emot sig, ångesten i ögonen och händerna, som tycktes vilja afvärja slag.

Grefvinnan reste sig. Hon kunde inte vara hård, när det gällde för henne att förlåta. Den, som älskat hennes son, skulle trots allt inte också tyngas af moderns vrede. Ingen lumpen stolthet, inga fördomar kunde hindra henne att skydda en olycklig, en som gått under för hennes sons skull.

Hon hade tankfullt gått ur rummet och steg sakta upp för vindstrappan, själfgod och egen-sinnig i sin själsadel. Hon tyckte, att sorgen förföljde henne som en ond skugga.

— Inte ännu får du komma, inte ännu, upprepade hon envist, som om hon talat till ett annat väsen. — Skulle de små förlora sin jul för hans dåraktiga djärfhets skull. Nej, jag vill inte.

Hon hade knappt någonsin varit uppe i fröken Bergers rum, men nu gick hon med fasta steg bort öfver vinden och trädde in utan att knacka.

Flickan reste sig i soffan, där hon legat nedbruten, och blef sittande viljelös i väntan. Håret var i oordning, ögonen förgråtna och ansiktet som förvandladt, rödflammigt och svullet.

Grefvinnan satte sig på en stol bredvid henne.

— Ni älskade Christer, sade hon och spänningen gjorde hennes ögon kalla och uttryckslösa. — Jag kan inte vara ond på er. — Hon tog flickans hand med ett försök till smekning och tillade hvad hon knappast själf visste af: Så som det nu blifvit.

Fröken Berger svarade inte, hennes kropp skakade konvulsiviskt och hon bet hårdt ihop munnen, medan tårarne en och en tunga gled ned för kinderna.

— Ni skall inte vara rädd, fortsatte grefvinnan och reste sig brådsakande från stolen. — Det var inte annat, jag ville säga er.

Men det var visst ändå något mer, ty hon blef stående tveksam.

— Vår familj skall taga vård om min sons barn, när det kommit till världen, sade hon stelt och ansträngt. — Och barnets mor behöfver inte frukta att lida nöd.

— Aldrig lockade han mig så, bröt flickan ut. — Aldrig förnedrade han mig. Men han sade, att han höll af mig, och jag älskade honom.

Hon föll ihop i soffhörnet, och gråten kom våldsamt och högljudt.

— Var lugn, sade hennes nåd oroligt. — Jag måste ju vara lugn.

Hon härdade inte ut längre, utan gick raskt mot dörren.

Flickan märkte det och sprang upp. Hon tog några steg och grep häftigt grefvinns hand.

— Låt mig se honom, bad hon bäfvande. En skälfnings spred sig från hand till hand, från människa till människa och de flämtade båda efter luft.

Modern slet sig lös. Hon kände sin viljekraft nära att sugas bort och rösten blef tvär: — I morgon.

Strax efteråt var hon ute på vinden och slog igen dörren bakom sig. Hon förmådde inte genast gå utför trappan, utan stod länge stödd mot räcket, men när hon till slut kom tillbaka ned i våningen, började hon vandra fram och åter genom rummen som en sömngångare. Hon rättade på småsaker, hon slätade vecken på draperierna, och hon talade halfhögt till sig själf.

— Alltid har det varit jag, som fått behärska mig. På mig ha alla kastat sina sorger och jag har burit dem. Jag skall bära detta också... jag skall.

Det var alltjämt detta enda, som hennes härsklustna, ömhjärtade själ ville och fordrade — barnbarnens efterlängtade högtid skulle inte störas. I hela sitt lif hade hon stått motspänstig och stark mot händelsers tryck. Kanske var det af vana hon också nu spjärnade mot udden, kanske anade hon sin egen undergång, om hon inte trotsade ödet och tvang sig till detta manligt onaturliga prof på själfbehärskning.

När hon gått genom rummen flere hvarf, mindes hon, att det inte var på henne, allt hängde. Hon gick hastigt till närmaste ringledningsknapp och gaf en häftig signal. Då Jansson dröjde, ringde hon ännu en gång och blef stående kvar med armen mot ryggen på en högkarmad stol.

Så kom Jansson.

— Doktorn är här, hennes nåd.

— Jag vill inte råka honom.

Jansson förde handen öfver ögonen.

— Allt är...

— Jag vill ingenting veta, skrek grefvinnan till.

Jansson hade aldrig hört henne sådan.

— Hör han, Jansson, sade hon sedan med tonvikt på hvarje ord. — Det är min bestämda vilja, att ingen nämner ett ord om hvad som hänt.

— Men hennes nåd...

— Inte ett ord, hör han. Hvarken till mina söner eller sonhustrur och allra minst till barnen får något sägas.

— Ja, men... vågade Jansson.

— Den, som inte kan tiga, får sitt afsked. Har han förstätt?

Jansson skakade förvirrad på hufvudet.

— Alla visa ett gladt ansikte, fortfor grefvinnan häftigare. — Jag skall själf tala i morgon. Låt min befallning gå vidare.

Jansson stod kvar.

— Ut, säger jag, ropade hennes nåd. — Det är brådtom.

Han försvann hastigt.

Efter en stund hörde grefvinnan doktors åkdon rulla bort, och det dröjde inte många minuter, förrän vagnarne från stationen körde fram öfver gårdsplanen. De hade nog mött doktorn i allén.

Hennes nåd vågade inte gå fram till fönstret. Hon stod långt inne i skrifrummet och lyddes. Bullret nere i vestibulen trängde upp till henne och barnbarnens jubel.

— Farmor, farmor, ropade de öfverljudt. — Hvar är farmor?

Det var en sådan kärlek i tonen, att hon blef varm. Men hon fick inte bli rörd. Ansiktet förvreds af ett stelt leende, ingen skulle märka något.

Nu stormade barnen upp för trappan. För dem var hon bara farmor, den bästa, den snällaste farmor, som fanns. Deras mammor brydde sig inte om att lugna deras stöj. Det var farmors älsklingar, som kommo, farmors ungdom, som fick nytt lif.

Nu voro de hos henne, omkring henne, och där syntes sönernas uppyrmda ansikten i dörren.

Men då brast spänningen hos farmor, hon kunde inte längre. Hennes händer famlade efter det stöd, själen kräfde. Sorgen kastade sig öfver sitt offer, när lifvets glädje omhvarfde henne med sin värme.

Det blef så tyst i rummet, en ovan, främmande tystnad.

Farmor hade sjunkit ned i en stol, förkrossad och ofattbar. Hvad var det?

Det dröjde så länge, innan hon kunde tala.

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.— per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Några bilder från det inre af Ryssland.

FÖRFATTARINNAN till nedanstående skildring från Ryssland, förste amanuensen vid K. Vetenskapsakademiens bibliotek

Den som för första gången besöker Ryssland och får tillfälle att något mer än en vanlig turist lära känna det ryska folket, dess seder, bruk och lefnadsförhållanden, gör onekligen mycket snart den reflexionen: Hur kan ett folk, som bor oss så nära och är vår granne i öster, vara så alldeles olíkt oss själva och de flesta andra europeiska nationer i lifsuppfattning, seder och lefnadsvanor? Kommer man i tillfälle att under någon tid vistas i det inre af Ryssland och att där i hvardagslivet följa och lefva med det ryska folket, tycker man sig plötsligt försatt till en annan världsdal och till en annan tid, ej vårt upplysta, af kulturen genomträngda århundrade, utan till en tid, som i många fall ligger åtskilliga hundra år tillbaka.

Vill man på kort tid lära känna det ryska folkets lif i all dess originalitet och ursprunglighet samt få en inblick i ryska förhållanden, bör man ej stanna i Petersburg, ty här kommer det karaktäristiskt ryska ej till sin rätt. Man bör i stället resa till det inre af Ryssland och tillbringa någon tid på den ryska landsbygden, där man kommer i nära beröring med landets folk och kan studera dess lif.

Som Ryssland ännu ej för oss blifvit något turistland, och blott ett relativt litet antal svenskar besökt detsamma, torde det måhända vara af intresse att höra ett och annat från detta vårt grannland i öster och de intryck och erfarenheter några veckors vistelse på den ryska landsbygden kan gifva.

Reser man i det inre af Ryssland, förvånas man öfver landskapets sällsamma enformighet. Man kan med fågel fara långa sträckor utan att se annat än fält efter fält, åker efter åker, då och då omväxlande med stora, täta, igenvuxna skogar, fulla af snår. På sina ställen är dock marken kuperad, och kullar och skogklädda höjder möta blicken, men i det stora hela är detta en sällsynt företeelse.

Hvad som först faller i ögonen, när man kommer i en rysk by, är den fulhet, smuts och enformighet, som råder där. Kyrkan, där en sådan finnes, är ofta den enda byggnad, som med sitt lökformiga, ofta förgyllda torn ger färg åt taflan. Annars ser allt oändligt tråkigt, ledsamt och fattigt ut. Husen äro små, gråa, omålade, byggda af timmer, utan några slags prydnader. Uthusen äro af flät-

EN RYSK HERRGÅRD.

verk eller timmer, täckta med halmtak, och se svartnade och fallfärdiga ut. Gatorna och vägarna i en rysk by — vare sig den är liten med blott några gårdar eller det är en stor by med flera tusen invånare — äro i allmänhet oerhördt smutsiga. De äro högst undantagsvis stenlagda, och höst och vår, då det regnar mycket, äro de bottenlösa och hart när omöjliga att färdas fram på.

En för oss egendomlig typ, som man möter, såväl ute på den ryska landsbygden, och på dess byvägar som i städerna, är den ryske tiggaren. Smutsig med långt, okammadt, öfver pannan nedfallande hår, krusigt, svart skägg, benen omlindade med smutsiga, trasiga bindor, fötterna bara samt för öfrigt klädd i trasor, hvilka bokstafligen tyckas falla af kroppen, sådan synes han, alltid tiggande, stryka omkring på vägar och gator.

Då en främling träder in i en rysk bondstuga, har han i början svårt att vänja sig vid den där rådande atmosfären. Allt ser trångt, fattigt och smutsigt ut. Själva familjebostaden utgöres af ett litet rum, stundom blott 4 à 5 meter i fyrkant, hvars ena del upptages af ugnen. Vid sidan af denna, under taket, är en hylliknande utbyggnad af tegel. På vintern, då det är kallt, sofva alla familjemedlemmarne broderligt tillsammans häruppe och få värme från den heta ugnsväggen. Under sommaren däremot tillbringas nätterna på det smutsiga trä- eller jordgolvet, och här sofver man insvept i trasor och fårskinnspälsar. Inga möbler finnas med undantag af ett litet träbord samt några väggfasta träbänkar. De enda prydnader, som möta blicken, äro ikonerna eller helgonbilderna på väggarne, bekransade med pappersrosor i bjärta färger, samt ett och annat grant oljetryck af tsaren.

Hos de mera välbärgade bönderna är en särskild del af stugan inredd för boskapen, men i många fattiga ryska bondehem lefva och sofva föräldrar, barn och boskap tillsammans i ett enda rum.

Ett visst behof af renlighet förefinnes dock hos den ryske bonden. Ofta hör till hvarje bondstuga en badstuga, och om lördagskvällen taga familjemedlemmarne sig då ett ångbad. Stundom badas i den till stugan hörande brännheta ugnen.

Bildningen hos det ryska bondfolket står mycket lågt. Skolgången är ej obligatorisk, och ofta träffar man på bondfolk, som aldrig gått i skola och som följaktligen hvarken kunna läsa eller skriva.

Om den ryske bondens stuga förefaller ful, tråkig och färglös, så älska dess invånare i stället att ge färg och lif åt den dräkt de bära. Kvinnorna kläda sig i bjärta, ofta röda

fröken Greta Eklöf, har här samlat de intryck hon fått då hon såsom akademiens stipendiat i somras under sex veckor studerade ryska språket.

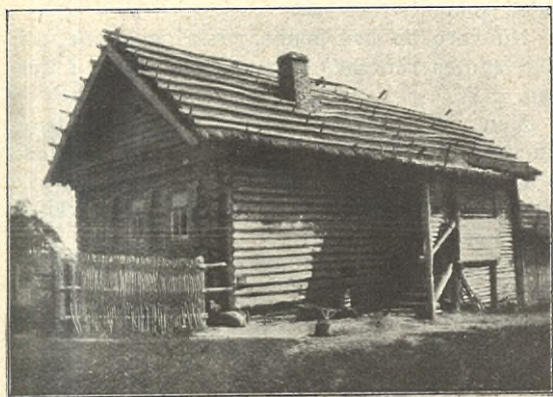
eller gula klädningar samt hafva brokiga halsdukar på hufvudet. På helgdagar och vid högtidliga tillfällen bära de stundom dräkter, prydda med guld- och silfverbroderier samt halsband af färgade glaspärlor. Mannens kläde-dräkt utgöres af en bomullsblus, ofta scharlakansröd, med läderbälte kring lifvet, mörka byxor samt höga stöflar.

Maten i ett ryskt bondhem är mycket tafelig. Den utgöres hufvudsakligen af bohvetegröt, surt svart bröd, potatis, gurkor om sommaren och hösten, samt någon gång kött. Mjölkdircket i somliga delar af landet, likaså te, och samovaren är då alltid en oundgänglig husgerädsartikel. För öfrigt tillverkas och drickes kvass, en slags sötaktig dryck, som beredes på flera sätt såsom af svart surt bröd, öl, tranbär och blåbär. Vodka, ryssarnes brännvin, förtäres i oerhörda kvantiteter af bönderna, och tillverkningen däraf lär inbringa ryska staten cirka 800 miljoner rubel årligen.

Jag vill nu lämna den ryske bonden och hans lif och i stället övergå till den ryske egendomsherrn. Typen för en rysk landtegendom i den äldre stilen skall man ej föreställa sig likna en af våra gamla herrgårdar eller gods. Föreställ dig i stället en stor fyrkantig eller aflång, grå, omälad träbyggnad i två våningar, till det yttre liknande en större lada. Fönster och dörrar äro placerade oregelbundet och osymmetriskt, och hela huset ger intryck af fulhet, tråkighet och vanskötsel. Framför byggnaden ligger en rymlig, illa hållen gård, och på baksidan är en stor lummig trädgård, där ogräset växer i gångarna och fjolårets aftallna löf i stora massor ligga på grasmattorna.

Vid sidan af hufvudbyggnaden ligger ett mindre hus, likaså omäladt, byggt af timmer, innehållande kök och möjligen jungfrukammare, och på andra sidan gården midt emot ingångsporten ligga stall, ladugård, höns hus m. fl. byggnader, alla svartgrå, förfallna, vårdslösa. En lång vacker björkallé leder upp till egendomen, men på äkta ryskt manér har man naturligtvis låtit densamma växa igen af brist på skötsel och all trafik upp till herrgården går öfver en gytting, ojämn trädesåker. Intet spår till väg finnes.

Träda vi in i det inre af huset, är detta i stil med det yttre. Rummen äro stora och

EN RYSK BONDSTUGA.

RYSKT BONDFOBK.

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR
till IDUN 1909 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

ödsliga; möblerna stå placerade här och där utan den minsta hänsyn till hvad som är vackert eller hemtrefligt. I matsalen står ett långt bord, några skåp samt stolar; bredvid ett dyrbart spegelbord eller skåp i förmaket stå en rad enkla, omålade trädgårdsstolar uppställda. Böcker och tidningar ses sällan på bordet. För den som vill läsa finnas ett par väl igenlästa bokskåp, och man får då ödmjukt bedja husets herre hafva godheten låsa upp ett af skåpen och taga fram den önskade boken.

Från förmaket, som vetter åt trädgården, leder en dörr ut till en veranda, där familjen under sommarmånaderna tillbringar en stor del af dagen.

En trång, mörk och nött trätrappa för upp till öfre våningen, där sofrummen äro belägna. En säng, ett bord, några stolar och ett toalettbord af målad plåt, se där ett ryskt sofrum.

Hela huset ger för öfrigt intryck af oordentlighet. Golfven äro nötta, möblerna ofta trasiga, tjänarna lata, osnygga och klädda i smutsiga, trasiga kläder.

I Ryssland har man i allmänhet mycket tjänstfolk. I en familj på fyra eller fem personer kan man stundom ha lika många tjänare, samt, om barn finnas, dessutom en fransk, tysk eller — ehuru mindre vanligt — en engelsk guvernant. De ryska tjänarinnorna äro ytterst okunniga och vidskepliga. Ofta hafva de aldrig gått i skola och kunna då hvarken läsa eller skriva. Jag frågade en gång en rysk tjänarinna, om hon kunde skriva. "Nej", svarade hon och brast i gråt, "jag kan hvarken läsa eller skriva, vi hade så fattigt hemma på landet, och jag hade så många syskon att sköta, att far och mor aldrig hade tid och råd att låta mig gå i skolan och lära något."

Tjänarna hafva för öfrigt mycket svaga moraliska begrepp. De stjåla ofta hvad de komma öfver utan minsta samvetsförebräelser. Till sitt yttre äro de smutsiga och osnygga, uppträda i slarfvigt, okammadt hår och trasiga kläder. Ohyran trifves godt i de ryska hemmen. Ett slags kakerlackor, s. k. tarakani, saknas sällan i ett ryskt medelklasshem. Dessa djur anses heliga, och det berättas, att tjänarna, då de flytta från en familj till en annan, samla djuren i flaskor för att på så sätt föra dem med sig till det nya stället och där släppa ut dem i rummen. Närvaron af "tarakani" säges bringa lycka och pengar.

Det dagliga lifvet under sommaren i ett ryskt landthem, låt oss säga hos en pensionerad högre officer tillhörande en rysk adelsfamilj, tillgår på följande sätt. Redan vid fyrtiden på morgonen äro husets tjänare uppe för att se till ladugård, höns- hus m. m. samt sköta åtskilliga andra göromål, som höra till en egen- dom på landet. Vid sjutiden stiger husets herre upp; oklädd, i lättast möjliga toalett, tager han nu på sitt rum emot sina underlydande, män och kvinnor, samt utdelar order för dagen. Så småningom fullbordar han sin

RYSKT BONDFOLK VID SAMOVAREN.

toalett, och iklädd en grann uniform med ordnar på bröstet, samt på fötterna stöflar med stora klirrande sporrar, går han vid tiotiden ned i matsalen, där familjens öfriga medlemmar samlats vid samovaren. Husets härskarinna bär en slags kamkoftliknande dräkt med kjol samt tofflor på fötterna; det är toaletten för dagen. Något ombyte sker i allmänhet ej.

Sedan man druckit te eller kaffe med smör och bröd går hvar och en åt sitt håll. Egen- domsherrn gör en promenad utåt sina ägor eller far i sin kaesch till närmaste stad eller järnvägsstation för att göra uppköp och hämta dagens post. Den öfriga familjen, framför allt damerna, samlas på verandan eller i förmaket för att samtala, läsa franska romaner eller sy handarbeten.

Inemot kl. 1 rings till frukost. Den består af två rätter mat, vanligen en köträtt med potatis och gurkor samt därefter bohvetegröt, välling eller dylikt. Rikligt med smör, bröd och mjölk finns på bordet. Något s. k. bords- skick existerar knappast. Hvar och en lägger båda armbågarna på bordet och sticker ömsom knifven, ömsom gaffeln i munnen; ja, man generar sig stundom ej ens för att torka sig om munnen med bordduken. Tjänarna, som servera maten, äro trasiga och osnygga, men ingen tycks fästa sig därvid. Allt försiggår enkelt, okonstladt och naturligt.

Vid tvåtiden reser man sig från bordet, och ofta går då hvar och en till sitt rum för att taga sig en lur. Kl. 4 står samovaren kokande på verandan eller i matsalen, och nu samlas åter familjens medlemmar för att dricka te. Till detta ätes sylt samt s. k. baranki, ett slags skorpliknande kakor, uppträdda på långa bastnören. Är teet för varmt, håller man helt enkelt ut det på tefatet och dricker därur.

Eftermiddagen tillbringas på olika sätt. Man promenerar eller gör åkturer, läser eller arbetar, allt efter hvars och ens behag.

Kl. 6 ringer middagsklockan. Middagen utgöres af tre rätter, soppa, kött samt gryn- pudding, piroger (ett slags pastejer) eller annat. Soppor ätas mycket i Ryssland och af alla möjliga slag, såsom rödbetsoppa, löksoppa, gurksoppa, svampsoppa. Till dessa serveras sur grädd, s. k. smjetana, hvilken sällan saknas på ett ryskt middagsbord. Soppor och gryn- mat, puddingar och piroger, allt skall ätas med "smjetana". Till maten drickes öl eller kvass, stundom mjölk.

Vid niotiden på kvällen samlas familjen åter vid samovaren för att dricka te. Ofta tar man nu emot besök. Grannarna komma för att prata en stund eller spela kort samt tillbringa några timmar vid teglasat eller tekoppen. Her- rarne dricka alltid sitt te ur glas, damerna däremot ur koppar. Oerhörda kvantiteter af denna dryck förtäras i Ryssland. En ryss kan dricka sina tio à tolf glas te efter hvar- andra, och i en rysk familj tillbringas en god

del af nattens timmar vid teglasat och cigar- retten.

På detta sätt förgår dag efter dag, vecka efter vecka i ett ryskt landthem under som- marmånaderna. Stundom afbrytes enformig- heten af vänner, hvilka från Moskva eller Petersburg komma på besök för att tillbringa några veckor på landet. Ryssens gästfrihet är obegränsad och ett af de vackraste dragen i hans karaktär. Man är alltid välkommen i ett ryskt hem och emottages hjärtligt och vänligt af värdfolket. Äfven om man föga känner de personer, hvilka man gästar, dröjer det ej länge, förrän man blifvit bekant med familjen och känner sig hemmastadd.

En omständighet, som mycket bidrager till att göra det ryska familje- och sällskapslifvet okonstladt, naturligt och trefligt, är det i Ryss- land vanliga bruket, att alla, oberoende af stånd, ålder och kön, kalla hvarandra vid för- namn, samtidigt tilläggande faderns dopnamn. Titelväsendet, som alltid gifver en viss stelh- et åt sällskapslifvet, existerar ej i Ryssland på samma sätt som här. En tjänare tilltalar sin husbonde t. ex. Alexander Alexandrovitsch eller Karl Ivanovitsch och sin husmor Olga Vladi- mirovna eller dylikt. Detta förhållande gifver åt familjelifvet en viss förtrolig prägel, som knappast har sin motsvarighet i andra länder.

Härmed har jag gifvit mina läsare en flyktig öfverblick af de erfarenheter och intryck några veckors vistelse på den ryska landsbygden kan gifva. Det är ju klart, att någon större kännedom om landet och dess invånare ej kan vinnas under ett jämförelsevis kort besök i Ryssland. Man har dock tid och tillfälle att bilda sig en viss uppfattning om det ryska folket, och starka och djupa äro de intryck, med hvilka man vänder åter till Sverige.

Ryssland imponerar och öfverväldigar genom sin storlek och genom den oöfverskådliga männi- skomassa det sluter inom sina gränser. Man beundrar dess konst och litteratur, och man sätter värde på det ryska folkets stora gäst- frihet, hjärtlighet och godmodighet. Men trots allt detta är det dock med en känsla af obe- skriflig glädje och trygghet som man åter sätter foten på svensk jord och vänder ryggen åt all fattigdom, nöd och smuts, all okunnighet och vid- skeplighet, all brist på redbarhet och moral, som man i så hög grad finner hos vår granne i öster, och hvilkas tillvaro dock i längden måste förblifva ett hinder för all verklig ut- veckling.

GRETA EKELÖF.

Iduns 25:te årgång,

jubileumsårgången, börjar år 1912 och kom- mer att till sitt litterära och illustrativa inne- håll bli af alldeles särskildt intresse. Just nu, före jul, är tid att prenumerera, så att första numren utan afbrott komma respektive prenumeranter tillhanda.

EN RYSK TIGGARE.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som fört ej äga desamma, en billig, omväxlande och läro- rik lectyr. Mot insändande af nedannämnda be- lopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1: —

LÄS!

Ett anti-suffragett 5- o'clock tea.

JAG HADE FÅTT ett inbjudningskort till rösträttsté, eller, om man så vill, inte-röst-rättsté i familj. Det var anordnad i det lofvärda syftet, att anhängare af olika partier skulle få tillfälle att höra hvarandras åsikter och skäl, inte bara gå på med att skrika ut sina egna. Värddinnan var en "anti", gästerna voro af båda partierna.

Min väg bar genom den vackraste och sundaste af Londons villastäder till en af de många diskreta stenvillorna innanför trädgård, i en lång, tyst, folktom aveny. En hel rad af damer gick in före mig, och när jag kom in, fann jag "drawingroom-et" redan fullt, stolsrad framför stolsrad, och längst fram hade de yngre glädligt slagit sig ned i en halvcirkel på mattan. Fyrtio voro väntade, men jag tror nära dubbelt så många hade kommit. Men man har här i England den lyckliga dygden att inte vara rädd för drag, både i salonger och slum-barnkrubbor törs man öppna fönstren. Jag fick en plats vid ett fönster, som vette ut mot den grå, öde parken och den alltjämt stilla tomma gatan; skymningen gjorde allt grått och skumt. Så vreds det elektriska ljuset upp och jag såg ansiktena tydligt. Där fanns helt unga flickor, intresserade för hvad som helst, af bara öfverflöd på hälsa och ungdom. De tyckte det var roligt att sälja antisuffragett-tidningen till oss, de tyckte det var roligt att sälja "Votes for women", det var roligt att sitta på golvet, allt var "such fun". Där fanns den engelska äldre damtypen med det vackra grå håret, med den magra energiska profilen, som inger en respekt och tvifvel på sig själf. Hon ser ut som hon hade en hel del uppgifter, som hon gör öfverflödigt, klokt och praktiskt. Hon träffas ofta i skolastiska kretsar. Där var den förra generationens typ af salongsdam, ännu vid 50 år med vaxvit hy och milda duflika ögon. Vår generation anser det knappast förenligt med själfaktning att ha så ständigt milda leenden, så alltid ljufva tonfall. Men hur som helst — hon har charmen, inte bara martyriet af att vara en eterisk varelse i släpande klädning. Typen är mer bevarad här än hemma.

Naturligtvis var där en massa af kvinnor "af i dag" med uppgifter, intressen, sträfvanden. Många förekommo här i hvita blusar, en ungdomlig figur, frisk hy, och det liffulla uttryck, som andlig vakenhet ger, hör ofta till typen. Här som annorstädes förargade en del män med att inte "se mer emanciperade ut, märkvärdigt nog", och hvad mera: de vittna tydligt om åldersbegreppets förskjutning hos vår tids kvinnor.

Kl. 3,15 precis trädde värddinnan fram, gift moder till en af de unga flickorna, med ett papper i sin hand, alltså väl förberedd. Hon var lagom alltigenom, litet stel, lagom smärt för sin ålder, lagom modern i sin strama, svarta klädning, lagom sansadt ansiktsuttryck för att aldrig bli misstänkt för att vara en "fad", en "crank" på något område. Den negativa förtjänsten oklanderlig, just lämplig för den som arbetar för en "anti" sak.

Papperet lästes med de pretentiöst distinkta drawing-room-tonfall, man hör hos superkorrekta engelska damer.

Hvarje mening, hvarje ord ibland, slutar med en liten sockersöt kadens, som frågar: Märker du riktigt noga hur älskvärdhet dryper från mina läppar?

Hvad hade nu denna utmärkta dam tänkt ut, eller hvilket eko af andras tankar var hennes hjärnapparat i stånd att återge? Jo, hon tyckte att kvinnorna i hennes land borde tacka och lofva för allt beskydd och all nåd de åtnjuto, kulminerande i sådana fördelar,

som att lagen gör mannen ansvarig, om hustrun stjal eller begår annat brott i hans närvaro, och att lagen anser mannen ansvarig för barnens behandling. Det kom sedan något allmänt om kvinnan, hemmets drottning. Och därefter fatalistiskt ödmjuka synpunkter i lönefrågor, som skulle ha gjort en kvinnlig löntagare värd martyrkronan: Man är nu kvinna, d. v. s. sekunda vara på arbetsmarknaden, då får man vara tacksam om man är en stackars hemarbeterska för de 6 sh, man kan få. "Tillgången bestämmer priset, ingen regering, ingen riksdag kan hjälpa," men tro ej att jag vill göra alla "antis" ansvariga för detta yttrande. Långt därifrån, jag hade dagen förut i en filantropisk institution, där en känd antisuffragett är bland de ledande krafterna, hört ett sakrikt föredrag om "arbetet mot utsvettnings-systemet", och svart-på-hvitt-bevis på att regeringar kunna hjälpa. Antin borde ha varit där, så hade hon fått veta, att köparen af döda varor kan vinna på att köpa dem billigt, men att köparen af människokraft i längden vinner på att betala anständigt.

Men kanske äro sådana slutsatser, som hon gjorde: det är bra som det är, mera en fråga om temperament än om insikt. Jag minns en fet komminister, en snäll man, som på tal om ungdomsarbete i sitt hjärtas oskuld slutade sina invändningar med: "Ä' så ska ja säga en sak, ja' ä' emot allt som ä' nytt — de' ä' min princip." — Sedan kom ett beklagande att kvinnorna inte ens nyttja de önskvärda kommunala rättigheterna. Med emphasis: "Mellan kommunala och politiska intressen är en skillnad ännu större än mellan män och kvinna." Ordet Empire hördes synnerligen ofta. Slutligen kom talarinnan fram med ett önskemål, som ännu kunde återstå kvinnorna i detta jordiska paradiset the Empire — ett kvinnoråd, valdt af kvinnor, som skulle influera det riktiga parlamentet, när kvinnorna så ansågo önskligt. Ordföranden påminde om tidens flykt, och opponenter trädde fram. Jag kan inte hjälpa, att det låter partiskt, men hon var verkligen mycket trefligare. Hon var en af de hvita blusarna. Hon var i den ålder man "vanligen är nu för tiden", hvad som helst mellan 26 och 42, då man har något att ge sina medmänniskor. Hon var så hurtig och redig och klar, men undvek på samma gång att verka dräpande öfverlägsen och säker på sin sak, det hade egentligen varit för lätt den här gången. Opponenten tyckte inte att det var så mycket värde i lagens omtalade ridderlighet mot hustrun, om man besinnar, att den historiska grunden var, att "hustrun är mera rädd för den närvarande mannen än för lagen". Och så å andra sidan försonas oförrätter mot kvinnan väl lätt enligt samma lands lag, vi fingo höra drastiska polisrapporter som konkreta belysande exempel.

Uppgifter hur det förhöll sig med den kommunala rösträtten, intresset och restriktionerna för t. ex. gift kvinna eller dotter, som bor i föräldrahemmet, och uppgifter från arbetsfältet mot utsvettnings-systemet, som visa, att hjälp kan fås, om den bara fordras med energi. Den korrekta antin, som jag är säker på är filantropisk både af böjelse och plikt, såg sur ut, men fäktade inte mot gifna fakta. Nu kommo yttranden och inlägg från den ena efter den andra af gästerna, från gifta och ogifta, från själförsörjande och från lyxkvinnor, från unga och äldre. Men ett gemensamt motiv gick igenom allt hvad som sades: Vi vill inte veta om en särskild mätsticka, hvarken för vår moral eller vårt arbete, vi vill hvarken lefva eller dö för något, som betecknas med ordet Empire, om det inte betyder män, kvinnor, barn, lefvande människor. Vi vill förstå männen, deras arbete och bli förstådda. Vi vill inte ha kvinnoråd, kvinnoval, nya barriärer.

En ung dam svepte fram genom stolsraderna till talarbordet. Hon var lång och chic, pälsverk och violer, och långa pärlörhängen svängde och darrade som små elektriserade kulor. "Hvad tror ni det riktiga parlamentet kommer att säga, om vårt kvinnoråd kommer och vill något, som inte det vill?" "Låt gummorna prata bara," säger de! Trots all ridderlighet mot kvinnan, det omhuldade barnet, den dyrkade drottningen, det intressanta X'et! "Får jag läsa ett litet citat från Nietzsche om kvinnan?" Och så vecklade hon upp en liten papperslapp och läste en bit om det vidunderliga, farliga ljufviga kvinnodjuret med tigerklorna och behandlingen af detsamma. Very nice and chevaleresque, is n't it? slutade mrs ** och svepte i väg tillbaka till sin plats. Jag trodde att både "antis" och de andra skulle vara roade att höra denna passus.

Men värddinnan hade svartnat. Och det underbara hände, som väl ingen, i Sverige åtminstone, trodde vara möjligt år 1911 och i ett modernt Babylon: "antin" förklarade, att hon var mycket bedröfvad, "very, very sorry, indeed" att en sådan man som Nietzsche skulle någon sin citeras i hennes hem.

Stackars anti, vi trodde henne fullkomligt, och eftermiddagen hade gifvit henne mer än en anledning att vara very sorry indeed. Teet och kakorna voro utsökta, men vi rösträttsgäster hade nästan en känsla af att vi voro marodörer, som kalasade på den slagnas bekostnad.

—N.

Kvinnornas själfhjälpskassa i Göteborg

högtidlighöll i söndags sin tjugufemåriga tillvaro med en angenäm och af medlemmarne talrikt besökt fest på en af stadens större restauranter.

Initiativet till kassans bildande utgick på sin tid från den välbekanta och då stora sammanslutningen "Göteborgs kvinnoförening", och flera framstående medlemmar af denna förening anmälde sig också i den kvinnliga själfhjälpskassan; vi nämna fröken Eva Rodhe, professorskan Maria Almqvist, fröken Lotten Lagerstedt m. fl.

Mötet för själfhjälpskassans bildande hölls den 22 apr. 1886. Till styrelseledamöter valdes fruarna Mia Hedlund, Emy Berg och Joh. Hedén samt fröknarna Virginia Duff, Melanie Warberg, Elida Anderson och Anna Lessel med fröknarna Elin Hedlund och Alfrida Mally som suppleanter. Styrelsen utsåg inom sig fröken Lessel till ordförande. Nästa sammanträde hölls den 26 april, hvarvid fru Hedén höll ett föredrag om den nybildade föreningens syftemål — att lämna hjälp under sjukdom — och varmt talade för föreningstanken bland kvinnorna. Det synliga resultatet af föredraget var att 20 personer sökte inträde i kassan.

Påföljande höst, sedan 50 kvinnor erlagt stadgad inträdesafgift, ansågs, att kassan kunde träda i verksamhet. Den första månadsinbetalningen skedde i nov. och redan samma månad utbetalades den första sjukhjälp till en medlem med 13 kr. I aug. 1887 utanordnades den första begrafningshjälpen, hvilken då belöpte sig till 50 kr.

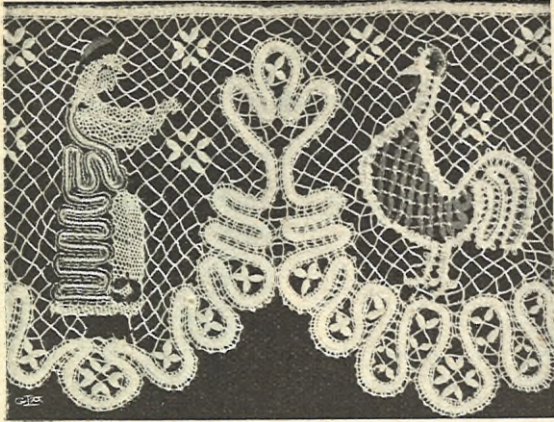
Under de tjugufem år, som gått, har kvinnornas själfhjälpskassa kunnat glädja sig åt ett ständigt ökad intresse och förtroende från kvinnornas sida.

Arbetet ledes i stort sedt efter samma principer som under den första tiden. Inträde kan vinnas i kassan af hvarje välfredad kvinna. Läkareintyg erfordras icke, men den inträdessökande får på hedersord försäkra att hon är frisk. I inträdesafgift erläggas 3 kr. och i månatlig afgift 1 kr. Vid iråkad sjukdom erhåller föreningsmedlem kr. 1:50 pr dag. I begrafningshjälp utbetalas 100 kr.

Till 1910 års slut hade kassan i inkomster — inträdes- och månadsafgifter — haft kr. 24,196:40 samt i stats- och kommunalbidrag 2,864 kr. Till samma tidpunkt hade kassan haft följande utgifter: sjukhjälp kr. 16,252:50, begrafningshjälp 2,100 kr., läkarehonorar 6,206 kr. samt för diverse andra ändamål kr. 1,711:66.

F. n. räknar kassan 225 medlemmar, af hvilka 17 varit med från det föreningen bildades. Den nuvarande styrelsen utgöres af fröknarna Anna Larsson, Elin Hedlund, Anna Wred, Alida Lilja och Edith Rickberg samt fru Malmgren.

SPETS KNYPLAD I LINNE OCH SILKE.

Ryska kvinnoarbeten.

FRU EBBA SALWÉN och Ljus förlag ha äran af ett synnerligen vackert och stilfullt verk, som i icke mindre än 38 planscher, flere i guld och färgtryck, ger en åskådlig bild af den äkt-ryska kvinnoslöjden. Fru Salwén har som stipendiat besökt Ryssland och där hopsamlat prof på den hemslöjd, som ännu lefver kvar, vårdad af de ryska bondkvinnorna. I Amerika och England har, som hon själf i ett upplysande företal berättar, man redan lärt sig uppskatta och använda alstren af de ryska kvinnornas konstskicklighet. I Sverige äro dessa skatter ännu okända, och äfven experter inom facket torde bli förvånade att finna så mycken fantasi och kultur, så många variationer i den ryska hemslöjden, ja, att finna att tekniker, som vi betraktat som speciellt svenska, äro kända och använda i Ryssland. Hvad som alldeles särskildt gör arbetet värdefullt är, att afbildningarna äro så stora, att de kunna tjäna som mönster för den som vill försöka sig på dessa lockande spetsar och broderier, ja äfven knypplamönster till den vackra, hos oss så litet brukade ryska spetsen äro medtagna, färdiga att stickas af och sättas på dynan. Det är inte bara en fras då man varmt rekommenderar planschverket som julklapp.

E. W.

Sv. Slöjdföreningens lotteri.

FÖR DE MÅNGA, hvilka indela sitt lif efter dragningarna i Svenska Slöjdföreningens eller andra lotterier, torde icke behöfva påpekas, hvilka rika och sköna möjligheter, som hägra för lottägarna i detta lotteri, men ännu finnas ju andra, som icke fått ögonen öppna. När man går på utställningar af vår tillämpade konst, skall man ofta finna att en eller flera af de dyrbaraste och vackraste pjäserna bär påskriften: inköpt af Svenska Slöjdföreningen. Men man reflekterar icke så mycket på saken, förrän man som nu i Slöjdföreningens lokal, Birger Jarlsgatan 16, får se dessa vinster tillsammans. De bilda en exposé helt enkelt af det förnämsta vårt konsthandverk kan uppvisa från möbler, gobeliner och mattor till keramik, porslin, bokband och smycken. Att räkna upp konstnärer och konst saker eller att skilja ut något framför det andra, är knappast möjligt, men det kan sägas att våra förnämsta namn inom området äro representerade. Hvad det betyder som uppmuntran af vårt konsthandverk, att vinster för omkring 60,000 kronor kunna uppköpas till en enda dragning, behöfver knappast påpekas.

Och hvad det vill säga för den konstnärliga nivån i de svenska hemmen, att dessa vittnen om hvad som menas med konstnärlig smak och gedigenhet, gå ut öfver allt, det ligger likaledes i öppen dag.

HON HADE ett litet färglöst ansikte med blå ögon och ett nedfallet ögonlock, som låg och skymde öfver halfva pupillen och gaf ett vekt drag åt hennes ansikte, som annars kunde skifta i de mest olika stämmningsnyanser. Hon var glad, Agnes, kanske alltför glad; världen är misstänksam på glada människor.

Hon hade haft en sorgfri barndom, inte äldst och inte yngst af sex syskon, och hon bar på många ljusa minnen från den tiden, då hon var barn och började lifvet. Nu var hon stor och skulle försörja sig själf. Hon hade tagit sin realskoleexamen och sedan gått igenom en kurs vid ett handelsinstitut; egentligen hade hon ingen lust för den banan, hon hade helst velat jobba i hushåll, men — alla bildade unga flickor sitta ju på kontor, tyckte föräldrarna.

Hon hade en syster som var gift och bostatt i närheten af Stockholm, till henne skref hon, och hon satte in en annons i en af hufvudstadens tidningar, det lyckades, nästan mot förmodan, och Agnes fick plats på ett större grosshandlarekontor i staden mellan broarna. Lönen var inte stor, sjuttiofem i månaden, men Agnes hade ännu inte något begrepp om penningarnas värde. Och det hade inte hennes föräldrar heller när det gällde Stockholm. Sjuttiofem kronor är en stor summa i Småköping, och det skulle nog gå bra. De första månaderna skulle hon bo hos sina släktingar, det blef billigare.

Men på våren reste släktingarna till Norrland och hyrde ut sin villalägenhet, och då måste hon flytta in till staden. Hon lyckades få en billig inackordering på Söder; rum och mat för sextiofem i månaden, hon hade alltså tio kronor öfver till tvätt och diverse, och det skulle nog gå ihop. Men den morgonen, en gråtung april morgon, som hon stod på perrongen och såg efter tåget som ångade bort med de enda hon haft hitintills, och när hon sedan vände om för att ensam vandra in mot staden, kände hon för första gången lifvets ensamhet tränga in på sig. Gatsorlet sjöng inte längre som det gjort i början, människorna sågo inte glada ut, hon såg att de alla voro främlingar i ett tungt grått arbetsland. Och i detta hvardagliga grå skulle hon nu lefva.

Tåget hade gått klockan sju, klockan åtta skulle hon vara på kontoret. Hon ville inte gå hem. Hon gick och dref efter gatorna och försökte få tiden att gå. Hon gick ned mot Slussen. Det hade snöat på natten. Kolpråmarna lågo öfverdragna som af hvita skynken, genom hvilka kolen stack fram. På gatorna var snön trampad till en seg sörja, som klubbade sig fast vid kropp och själ och band tankarna vid allt grått och tungt, som finns på jorden. Till och med tiden orkade inte genom allt det gråa, Agnes märkte att hon aldrig förr hunnit så långt på så kort tid. Hon gick, förirrade sig i gator, som hon inte kände till, och kom tillbaka igen och trodde att en halftimme gått, och då var det bara tio minuter. Slutligen gick hon upp på kontoret.

Det var en liten, gammalmodig kontorslokal vid en af stadens mörkaste gator, på hvilken stadens slödder hade sitt tillhåll. Nu var där tyst och tomt. Endast ett par nyktra sjäare stodo och hängde öfver räcket, nedanför hvilket en annan gata drog fram. På andra sidan höjde sig de smala husen, med sina mörka gränder uppdragna som rännilar som alla mynnade ut på Skeppsbron.

Från Slussen hördes spårvagnarnas pinglande, skärande gällt genom gråtystnaden,

en flicka från kaféet i källarvåningen kom sneddande öfver gatan, hennes bjärtröda ylletröja lyste pockande. Sjäarna vände sig om och ropade något efter henne, hon svarade och skrattade och skyndade iväg, balanserande med kaffebrickan och vickande på sina för små skor.

Klockan slog åtta, Agnes knöt förklädet på sig och satte sig vid bordet för att det skulle se ut som om hon arbetade. Kamraterna började komma en och en, men med arbetet var det ännu inte så noga; principalen kom inte förrän klockan nio. — Kassörskan satt på kanten af ett skrifbord med fötterna på stolen och läste gårdagens tidning. I ett fönster stod fru Walter, tyskan, och flirtade med ett af lagerbiträdena. Fru Walter var trettiofyra år och som alla tyskor illa klädd. Hon hade en ljusrandig kjol som hängde ned i en lång snibb bak, fram var den för kort. Därtill var den för snäf om höfterna, så att den måst dragas upp ännu mer för att kunna knäppas. Lifvet satt hårdt åtspändt för att framhålla hennes präktiga byst. Mannen slog henne och var svartsjuk, och när Agnes såg henne tillsammans med andra män, undrade hon inte på honom.

Man skall väl åtminstone ha urskillning, tyckte Agnes.

Herregud, kunde då fru Walter svara, en karl är en karl, och i dessa tider får man inte vara så nogräknad, ifall man inte vill bli misräknad. Det är bäst att hålla till godo med hvad som bjuds, annars kan man bli utan.

Härpå kunde Agnes svara att hon visst inte skulle nöja sig med hvad som bjöds. Och så kom hon med den vanliga skolflicksrepliken, att skulle hon älska, skulle det åtminstone vara någon som var värd hennes kärlek; vore det inte det, så kunde hon ju inte högakta honom och en kärlek utan högaktning är ju ingen kärlek.

Fru Walter svarade bara med en axelryckning.

Det var när chefen var frånvarande som sådana meningsutbyten kunde äga rum. Och det var inte långa stunder. Satt inte han själf där, så var det sonen, unge herr Joakimsson. Det var en ståtlig ung man, med små elaka mustascher och en högfärdig blick. Han höll på att exercera och gick och snobbade i uniform. Agnes tålde honom inte. Hon var van att bli höfligt bemött af unga män, och hon hade ännu inte lärt sätta sig in i förhållandet, att med chefskapet bortfalla alla förpliktelser i den vägen från mannens sida, äfven när det gäller mycket unga män.

Agnes teg och tog emot, men ibland kokade det öfver.

En kväll kastade han öfver ett par bref till henne.

»Hör nu, fröken, var vänlig och spring och lägg de här på en spårvagn.»

Agnes satt och stirrade framför sig. Tonen retade henne.

»Nej,» sade hon, »det gör jag inte.»

Han spärrade upp ögonen men sade ingenting. Och han bad henne sedan heller aldrig gå några ärenden. Men han hade i alla fall makten i sin hand, och han visste att begagna sig af den. Agnes hade kopieringen om hand, och ibland behagade det den unge mannen att inte se igenom posten förrän i sista stund, när de andra skulle gå, och då hade hon allt kvar. Ibland stannade någon af kamraterna för att hjälpa henne, men för det mesta fick hon stå ensam.

(Forts.)

Tid

Barber och

Stockholms barn- och ungdomsbibliotek öppnadt i dagarna vid Drottninggatan. Hundratals barn redan inskrifna.

I LÄSESALEN.

Det är bekant hur doktor Valfrid Palmgren efter sin studieresa i Amerika genom böcker, artiklar och föredrag verkat för att sprida en modernare uppfattning om bibliotekets betydelse såsom uppfostringsmedel för alla åldrar och klasser. På lösningsen af frågan om ett kommunalt bibliotek i Stockholm arbetar nu en kommitté, där doktor Palmgren är medlem, men upprättandet af ett barnbibliotek har doktor Palmgren tagit i egna händer. Tillsammans med ett femtontal intresserade, hvaraf den största delen är unga flickor, som varit elever vid hennes biblioteks-

VID PARAD

GÖTA, HVAD MED BARN! sade en grabb på åtta år eller så, när han fick se samlingen utanför det nya barnbibliotekets dörr. Klockan fattades ett par minuter i tre, och där stod redan en ganska stor och mycket lefnadsfrisk kö af bildningstörstande. Precis på slaget tre öppnades dörren, en af tanterna stack ut hufvudet och förmanade köen att stiga in i god ordning. Snart var hela tamburen full af små rockar och kappor, man passerade låneexpeditionen, där äfven hemlån beviljas, de, som voro här för första gången, aflämnade sina intyg från målsmän och blefvo inskrifna i bibliotekets journaler. Efter denna nödvändiga procedur stod biblioteket med alla dess härligheter öppet, det är bara att gå in, leta fram den bok, man önskar och slå sig ned — var så god.

— Herre Gud, tänker man, när man står och betraktar de ifriga ansiktena, som vändas upp mot tanten borta vid hyllan med sag- och äfventyrsböckerna eller de uppmärksamma och förnöjda minerna hos dem, som redan fått sina böcker och sitta fördjupade i läsning med handen under hakan, Herre Gud, det är inte illa att vara barn nu för tiden! Tänk om man, då man var ett litet nyss läskunnigt skolbarn hade kunnat få fri tillgång till en vacker, varm

och hemtreflig sal med roliga böcker, vackra böcker, bra böcker och vänliga tanter som hjälpte en att finna just det rätta, när man ville ha något historiskt om bronsåldern eller något om gäddan eller om lapparna eller i all enkelhet en sagbok med jättar och troll. På den tiden ansågs det väl i allmänhet att läxorna skulle man läsa och därmed punkt, när de voro färdiga så: ut och rör på dig, eller: skall de där näsdukarna aldrig bli fällade? På senare år har en helt ny pedagogisk uppfattning brutit igenom, stammande från mönsterskolornas och — bibliotekens land: Amerika. Enligt denna är barnens vetgirighet en i och för sig god gåfva, som man kan och bör taga vara på för att leda barnens förstånd, fantasi och känsla in på de banor, hvilka föra till all uppfostrans mål: goda medborgare. I Amerika är därför biblioteket lika viktigt som skolan, ja viktigare anser många, emedan biblioteket utöfvar ett aktivt inflytande på individen under hela lifvet, både före, under och efter skolåldern.

DOKTOR VALFRID PALMGREN,
BIBLIOTEKETS STIFTARE.

I BÖCKERNAS

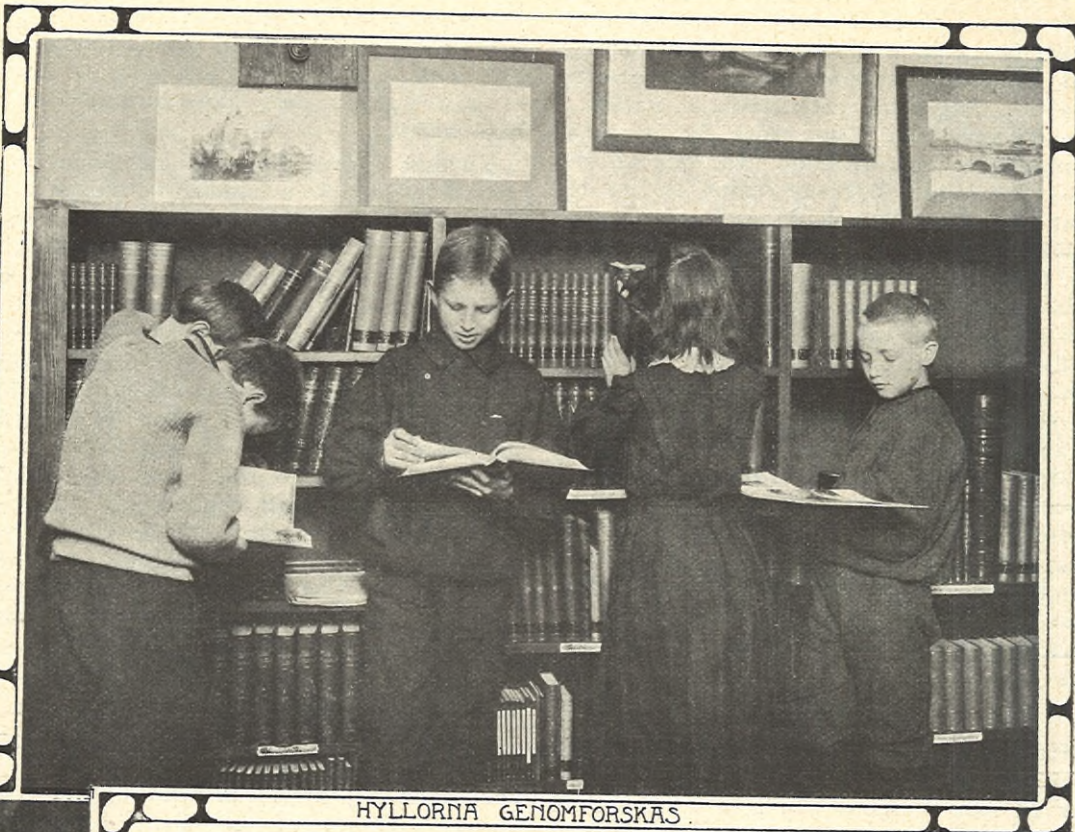

Böckerpa

Biblioteket, inrättadt på doktor Valfrid Palmgrens initiativ, det första i sitt slag i Norden.

kurser, har doktor Palmgren bildat en förening, med "syfte att upprätta och underhålla ett bibliotek för Stockholms barn och ungdom".

Medlemmarna i denna förening ha ålagt sig, icke blott att skaffa penningar för startandet och säkerställandet af biblioteket 4 år framåt och att inreda och ordna det, men äfven att sköta det och dess små gäster. De första åliggandena ha de fyllt med glans. På otroligt kort tid ha de, genom att vända sig dit, där den rätta förmågan och välviljan finnes, skaffat den nödiga penningssumman, 30,000 kronor, och sitt bibliotek, ha de ordnat, med hjälp

HYLLORNA GENOMFORSKAS.

af arkitekt Tengbom, så prydligt och hemtrefligt att det kärleksfulla intresset riktigt strålar ut ur hvarje vrå. Och nu hålla de som bäst på att vinna alla Stockholms barns hjärtan i biblioteket, där de tjänstgöra 3 åt gången från 3—8 på vardagarna och 1—4 på söndagarna. Doktor Palmgren är föreningens ordförande, dess vice ordförande fröken Gerda Boheman, är samtidigt bibliotekets chef och hennes närmaste biträde är fröken Elna v. Zweigbergk.

Vid vårt besök i biblioteket hade det endast varit tillgängligt några få dagar, men redan strömmade barnen öfver, så att icke alla kunde släppas in. Med glädje hade man konstaterat att barn ur alla klasser funnit väg till biblioteket. Ännu så länge äro gossarna i afgjord majoritet, och att döma af hvad man kunde se vid ett besök, tycktes de flesta besökande tillhöra 8—12 års åldern.

Barnen med sin naturliga grace och sin lilla beställsamhet, när de leta i lappkatalogen och på hyllorna, knoga på stora uppslagsböcker eller sätta sig tillrätta för läsningen utgöra i den vackra omgifningen med böcker, tafor och blommor en förtjusande syn. Men det bästa är väl ändå, att man ser att de trivas.

När så många strömma till och en gallring tyckes bli nödvändig, vill man naturligtvis helst utvälja sådana som komma hit för att få sin kunskapsörst stillad, som vilja läsa bredvid i de ämnen, som intressera dem i skolan, och skaffa material för sina krior. Det är sådana barn, som behöfva lära sig att själfständigt handtera boken och att dra nytta af ett bibliotek. Men den, som vill ha "Nils Holgerssons böcker" och den som inte kommit längre än till bilderboken är inte utestängd.

Ett sätt att väcka barnens intresse är att å anslagstaflan genom bilder och bokförteckningar särskildt dra deras uppmärksamhet till vissa aktuella ämnen som ge sig själfva t. ex. vid bemärkelsedagar. Samtidigt har biblioteket så mycket litteratur som möjligt tillgänglig i ämnet. Vid öppnandet behandlades Stockholm med bilder från staden förr och nu.

Med detta bibliotek har Norden fått sitt första verkliga barnbibliotek enligt moderna principer. Det bör icke glömmas, att det är kvinnlig energi och kvinnlig oegennyttig uppoffring af tid och krafter, som skapat det.

E. W.

FRÖKEN GERDA BOHEMAN,
BIBLIOTEKETS CHEF.

ETS PORT

OMLAND.

af A. Blomberg.

Spalten om böckerna.

EN SOMMARDAG, det är nu rätt många år sedan, satt en svensk flicka med ett hundratal kamrater instängd i en af lärosalarna vid Paris' universitet för att undergå ett skriftligt examensprof i franska språket.

Vid katedern i salens ena ända satt en professor, och framför sig på bordet hade han en hög hvita, förseglade kuvert. Examinanderna hörde hemma i många skilda länder och världsdelar, och de hvita konvoluten innehöll texter på de respektiva språken, som skulle öfverflyttas till franska. Med sömnig och långsam stämma läste professorn: russe... anglais... allemand... italien... chinöis, och hvar gång reste sig ett antal examinander och hämtade hvar och en sitt hvita konvolut. Till slut fanns endast ett kvar på katedern, och då sade professorn: »suédois». Bara den svenska flickan reste sig, ty hon var ensam, och hämtade sitt konvolut. När hon kom tillbaka till sin plats och såg ut öfver salen, sutto alla kamraterna fördjupade i sitt arbete och genom de höga stängda fönstren föll den brännande solen in, solen som sedan veckor lyst med en förtrande glöd öfver staden, öfver de dammkväfda träden i bulevarderna, och som den sista tiden kommit gatans asfalt att smälta. Luften i den salen var kvaf och varm och knappt till att andas. Flickan tog sig med handen öfver pannan. Hon tyckte att hon inte kunde tänka, och hur skulle hon forma sina tankar till ord. Så bröt hon kuvertet och började läsa. Där stod

»Liliecronas hem».

Hon läste, nästan utan att förstå, berättelsen om en af kavaljererna på Ekeby, som var en stor musiker, och som hade lämnat sitt hem och sin hustru, men nu längtade tillbaka. Det var som om det hade börjat klarna för henne, och så fortsatte hon: »Han gick utan att hvila hela aftonen och hela natten, ända till dess han i den tidiga soluppgången kom till en liten herrgård, kallad Löfdala, som tillhörde honom. Det var så tidigt, att ingen människa ännu var vaken. Liliecrona satte sig på det gröna gungbrädet utanför manbyggnaden och såg på sin egendom. Herre Gud, vackrare ställe fanns ej. Gräsplanen framför huset låg i en sakta sluttning och var täckt af fint, ljusgrönt gräs. Det fanns inte make till gräsplan. Fåren fingo beta på den och barnen rasa där med sina lekar, men den höll sig ändå alltid lika tät och grön. Lien gick aldrig öfver den, men minst en gång i veckan lät husmodern sopa bort alla stickor och strån och torra blad ur det friska gräset.»

Flickan slutade läsningen, och papperet seglade ned till hennes fötter utan att hon märkte det. Hon hörde inte heller de rasslande pappersarken och pennorna rundtomkring. Hon såg inte alla de främmande ansiktena. Hon kände inte den heta kväfvande luften. Hon satt på en grön gräsmatta på något ställe, som var hennes hem. Öfver henne var himlen hög och blå, och från gräsmattan kom en svag frisk doft, som blandade sig med luften och gjorde den lätt och ljuf.

Det hör knappt till berättelsen, att öfversättningen skrefs så inspirerad och con amore, att det var ett under att den blef godkänd, men kanske hör det dit, att flickan från den stunden hade klart för sig hvad hon nästan hållit på att glömma, att det var bara ett land i världen, där hon kunde känna sig hemma, och dit måste hon, om hon skulle bli en riktig människa.

En så stor makt har Selma Lagerlöf öfver människors hjärtan. Hur många skulle inte kunna vittna om det! När vi fråga oss, hvarti

makten ligger, bli vi kanske tveksamma. Det är inte främst den geniala skriftställarinnan, som tar oss fångna, fastän hon är med. Jag tror, att det är den goda människan. Geniala skriftställare finns det tyvärr många, om än inte i vårt land och i vår tid. Till dem gå vi liksom på visit i våra finaste kläder, men hos Selma Lagerlöf äro vi hemma hos oss själfva. Där är det. Allt hvad Selma Lagerlöf skrifer har blifvit som ett hem för oss svenskar. När vi låsa dörren till yttervärlden bakom oss och stiga in till henne, ha vi det så som vi inte hade det, sedan vi voro hemma hos far och mor, och vi minnas allt det, som vi trodde att den stränga skolan vi gått i sedan dess hade strukit bort ur våra hjärtan.

Nu har Selma Lagerlöf till julen gifvit oss en ny bok. Den handlar också om Liliecronas hem. Dessutom berättar den om människors sorger och glädje, om deras svaghet och styrka, men den har intet att säga om deras ondskan, ty Selma Lagerlöf hör till de siare, som förstå, att människan, den verkliga människan är god, och om hon syndar så sker det endast i svaghet, men då ondskan ändå måste vara med i boken för att göra äfventyret fullständigt, så vet denna sagoberätterska ändå på råd. Hon låter sjörået taga människogestalt och komma och göra människorna så mycket ofog de kunna bära, innan hon försvinner och blir till intet, som ondskan alltid blir, när de riktiga sagorna sluta och prinsen får prinsessan i den rätta kärlekens fröjd och jubel.

Jag behöfver ju inte uppmana någon af er att köpa den nya boken. Det gör ni naturligtvis ändå. Och när ni har den, går ni till er bostad, om det är ett hem vet jag inte, men det finns väl alltid en dörr, som ni kan stänga bakom er, så att inte de främmande människorna störa er. Och när ni så firar jul, så läser ni boken och då skall ni få känna att ni ändå är hemma, och att ni fått vara med att fira hemmens och barnens fest. —

Det finns något, som påminner om en ryktbar modern porträttrestaurering i Sven Lönborgs bok Jesu från Nazara. Det är historien om den bortskrapade förfalskningen, som väckte till och med fackmäns beklagande, då den återfunna, ursprungliga bilden inte i skönhet mätte sig med den under tidens lopp påmålade. Sven Lönborg bemödar sig i forsknings ljus och med vetenskaplig sanningskärlek, som tydligen inte utesluter en personlig gripenhet inför ämnet, att bortskrapa från den nazareiske Mästarens bild de utsmyckningar, hvarmed traditionen och teologien under sekternas lopp försett den. Ett sådant försök är ju numera långt ifrån enastående, men det föreliggande resultatet har synnerligen stora förtjänster. Huruvida syftet i full utsträckning nåtts kan naturligtvis minst afgöras af en lekman. De som älska den traditionella frälsarebilden skola säkert stötas tillbaka äfven af detta pietetsfulla restaureringsförsök. Men den som misstanken för förfalskning gjort kallsinnig inför traditionens Jesus, skall inte undgå att i den kärfva men imponerande gestalt, som Sven Lönborg funnit vara den ursprungliga teckningen till profeten från Nazara, finna en hög och oförgänglig skönhet, som senare tiders välvilliga påmålningar knappast uppnått.

Nils Wilhelm Lundh debuterade för ett antal år sedan med en roman, som väckte ett visst uppseende. Sedan dess har det varit ganska tyst kring denne författare. Att han nu återkommer så godt som fullfärdig mästare är därför en glädjande öfverraskning. Hans nya bok Bleik är en roman från

Nordsjödynerna. Längst i väster mot Nordsjön ligger ön Wittmarsch, som för fastlandsbefolkningen blifvit nästan en saga, där de mot aftonen se den blåna mot horisonten. Där ute lefver ett underligt, kargt folk, hvars tillvaro är en kamp på lif och död mot de förödande makterna: hafvet och flygsanden. I hafvet sänkes generation efter generation af människor, och sanden begrafver hela byar, så att deras enda spår är kyrkspiran, som sticker upp ur jorden. Där ute är Bleik född och där lefver han sin barndom. Nils Wilhelm Lundh har den verkligt benådade berättarens makt att försätta oss in i hela denna främmande värld och i den lille gossens själ, som själf är en främling bland sina egna och drömmer sig genom sin ensamma barndom i längtan efter lifvets lycka och stordåd.

Dagen för det stordådet kommer också en dag, då Bleik vuxit upp till en ung man och borta på fastlandet lärt att längta efter hemlandsön, men också ibland glömma den för den guldhåriga Merret Thönis. När floden en höst hotar att fördränka hembyn, är det den återvändande Bleik, som räddar den, som går mot breschen i sandvallen och tvingar hafvet tillbaka. Det är berättelsens höjdpunkt. Så långt har den stigit, som den betvingade floden. Sedan sjunker den sakta och stillsamt tillbaka, och de sista kapitlen ha det fullbordades ro öfver sig. Det berättas liksom blott i förbigående, att Bleik har gått hädan i sin högsommars lyckligaste dag och att han fått sin graf på den fläderbeskuggade kyrkogården mellan dynerna.

Denna bok står inte tillbaka för något jag läst på senare tid. Både helhet och enskildheter ha den verkliga konstens prägel.

Under traditioners välde af Anna Akesson är en berättelse, hvars inspirationskälla ligger i indignationen öfver samhällets orättvisor och människors fördömliga tröghet i att afskaffa dem. Den sociala reformator, som här för ordet, har inte tagit till sin uppgift att tränga till de djupast ligande orsakerna till så mycken brist. Hon är inte filosof och knappast tänkare, men hon har uppfriskande klara åsikter. Hennes kritik är ofta ytlig. Den rör sig för öfrigt på områden, som ligga i så klar dag, att man vore frestad att anse den numera obehöflig, om man inte visste, att de enklaste sanningar behöfva upprepas ända till leda för att vinna allmänt erkännande. Därför böra vi inte förtrötta vid detta förnyade påpekande af oskyldigt barnamördande och ansvarslost faderskap. Kanske kan genom det någon ännu sofvande bli väckt till besinning. Bokens syfte är tydligen främst att verka upplysande, moraliskt höjande och kvinnosaksvärmande på män. Jag fruktar, att den manliga ondskan och öfvermodet är för stort att det skall kunna nås. När man som bokens hjältinna, Ebba Ehrnfeldt, har den oförsyntheten att vara 36 år, ogift och utan krossadt hjärta, predikar man, är jag rädd, fåfångt de ädlaste mänskliga dygder för flertalet af detta vrånga och förvända släkte. Kvinnliga läsare skola däremot säkerligen uppskatta fröken Ehrnfeldts gedigna egenskaper, goda humör och välmenande uppriktighet. Hon har ju numera nästan blifvit till typ, och en typ, som vi kunna vara stolta öfver i detta kvinnokampens tidevarf, om den än inte bidrar att göra vår sak populär hos dem, som af vårt kön främst fordra kvinnlig vekhet och behag.

Skuggan, ett drama i fyra akter af Thore Blanche, som blifvit aktuellt genom de afbrutna repetitionerna på Dramatiska teatern, väcker inte vid genomläsningen några lifligare förväntningar. Idéinnehållet

är det ofta omdebatterade: en kvinnas förflutna gent emot hennes siste mans renhetskraf. Fallet är det svåraste, inte en enskild försyndelse utan ett lif i skam, om hvilket mannen, läkaren, varit omedveten. Hustrun tvingas under handlingens lopp af de yttre omständigheterna att bekänna, och mannen tar gift. Som bipersoner förekomma en kvinno-sakskvinna efter manligt recept och en f. d. älskare, som spelar en tämligen slät figur.

Sångerna om hemmet af Oscar Stjerne tarfa ingen utförligare anbefallning för Iduns läsare och läsarinor. Ett flertal af dikterna ha varit synliga i tidningen under årets lopp. I denna artikel, som främst ägnats Selma Lagerlöfs bok om Liliecronas hem kan intet passa bättre än att till sist erkänna den skuld i hvilken vi stå till Sångernas om hemmet diktare. Också här föras vi tillbaka till våra bästa minnen. De vackraste af sångerna om kärleken till hem och hembygd ha öfver sig glansen af soluppgång och vår och deras rytm följer rytmen af ett varmt klappande hjärta. Äfven denna bok kan i sin mån förhjälpa oss att fira en god och fridfull jul.

GERTRUD ALMQVIST.

*

Leon Welamson — ni minns nog pristagaren från Iduns artistiska täfling "Stockholmskan" här om året och hans lustiga och snitsiga backfischtyper — har nu till julen gifvit ut ett helt album om den svenska kvinnan, betitlad *Femininum* och fyllt med mer eller mindre elaka, men för det mesta nog så dråpliga kvinno- karikatyrer. Det är en brokig karneval af rösträttskvinnor och Hötorgsnymfer, konstnärsl flickor och societetsdamer, diskblommor och själförsörjerskor, skvallerkärningar och bostonsnurror, och ni bör skynda att vederlägga det illasinnade pratet om kvinnans bristande sinne för humor genom att snarast presenta det åt er gubbe, bror eller fästman. Annars får ni det själf i julklappskorgen, och då blir det mycket värre!

Ungdomslitteratur.

Bland böckerna för de allra minsta har jag två till att nämna: »Sagan om grodan och den lilla prinsessan» af Anna Janson, och Sagan om den elake Nutte af Maj Bring.

Åt den äldre sagopubliken bjuda Folk-skolans barntidning, Svensk lärartidning samt Ahlén och Åkerlund ett rikhaltigt urval.

Julklappens största prydnad är en betagande söt liten saga för småttingarna, Hans mammas fingerborg af Jeanna Oterdahl. Både Heidenstams Önskedagen och Rydbergs Harpolekaren och hans son äro med, illustrerade af Vicken Börjeson och Gerda Tirén. Och med Julklappen följer som gratisbilaga ett litet häfte om Röda korset och dess verksamhet, väl värdt att finna vägen till alla svenska barn. — Äfven Rosengull innesluter en af Jeanna Oterdahls fina, själfvulla sagor. Hon ser tillvaron med barnets blick och omedelbara visdom. Det goda är i hennes sagor själfva luften vi andas, själfva marken, hvarur de spira. Hon kan t. o. m. en och annan gång direkt peka på visdomen med sitt trollspö, utan att bli tendentiös och moraliserande. Det synes bäst af hennes saga i Guldslottet. Äfven de andra berättelserna i denna bok försvara väl sin plats. Så J. Svedelius *Silfverhår* och *Gullhår*, R. Melanders *I Söderhafvet* och H. Nybloms *Två små rådjur*. Särskildt vacker är Harald Östensons *I rosiga molnens borg*. — Trisse kommer med tre nätta småttingsagor, men Lilleputts berättelser äro svagare.

Svensk lärartidning utsänder också i år Jultomten i två upplagor. Den mindre har ett omslag af Nils Tirén, praktupplagan åter ett präktigt troll att börja med. I båda stå illustrationerna högt. Kulsels djur komma säkerligen att hälsas med förtjusning. Omslaget på Sagas julbok lofvar ett gladt innehåll, men i boken möter man bra tunga saker, i och för sig förträffliga, ja gripande, men som i flock verka en smula beklämmande. Tillsammans med en del andra sagor och berättelser ingår julboken i nr 38 af det välkända Barnbiblioteket Saga. Här blir innehållet mera omväxlande och totalintrycket gladare. Ett par små präktiga pojkkarakterer möta oss i Nina Moes *En gosses bragd* och Fars klocka. Käckt och friskt är en gammal flandrisk Saga, *Grönbyxan*, berättad i *Silfverhvit*. — Fågel blå är en af julens finaste barnböcker, enhetlig i motiv, behandling och illustrationer. Det är Louis Moe, som här förtäljer en serie fyndiga och roliga djursagor af stort psykologiskt värde samt beledsagar dem med dråpliga bilder.

Samme konstnär har på ett rent fascinerande sätt illustrerat »Bland tomtar och troll». Aina Stenberg-Masolles bilder i en annan sagosamling från det Åkerlundska förlaget, »I trollskog och rosenlund» stå också högt. — Midt i det f. ö. ganska bullersamma sällskapet i *Bland tomtar och troll* växer Jeanna Oterdahls milda, fina saga om den unge träsni-daren fram, så djup och rik i all sin enkelhet.

— Man är gärna med Alfred Smedberg *I trollskog och rosenlund* så länge han håller sig till den gamla goda folksagostilen, men han blir osäker och moraliserande i de här och hvar inströdda visorna och i mera verklighetsfärgade bitar, exempelvis den på sina ställen motbjudande Målaren och hans modell.

Med glädje hälsar man de nya upplagorna af Richard Gustafssons *Sagor*, och Barnen från Frostmofjället välkomna. Endast De båda kycklingarna i den förra kunde med fördel ha utslutits.

Ewalds sagor Villervallan kan man knappt räkna hit, med sitt rena naturvetenskapligt lärrika innehåll. Stilistiskt står boken synnerligen högt, och flere af berättelserna, exempelvis Alla af samma ull äro mycket gifvande i kunskapsafseende. — För de äldre barnen finns det inte i genomsnitt så mycket och så bra att välja på som för de yngre. Både gossar och flickor böra emellertid med stort nöje kunna läsa *Mintslows I Litavens skogar*, en serie spännande äfventyr från Tyska ordens strid med litaverna. Krigets lidanden och flyktin-garnas uppfinningsrikedom äro särskildt väl skildrade.

Många pojkar komma nog också att med spänd intresse studera Melins *Tjufbandet i Dägerö skärgård*. Titeln är egentligen mera rafflande än boken. Här finnas åtskilliga goda typer från skärgården, och man följer med sympati de båda små hjältarna och deras närmastes öden. — John Finnemore presterar en scoutbok »*I Vildmarken*» med den ädlaste och felfriaste pojke, som någonsin trampat i ett par skor. För att visa hvad en scout är användbar till låter han honom också nästan systematiskt genomgå en serie prof, där alla hans tappra och ädla egenskaper tillvinna sig omgifningens oförställda beundran. Det hela blir då och då en smula för mycket rövvarhistoria, men det är kanske oundvikligt, då en sådan effekt skall uppnås. — Herbert Strangs *Jorden rundt på sju dagar* smakar ej

så litet af »Blixtchauffören», men boken ger en del kanske värdefulla upplysningar om flygmaskiner och andra apparater. Bra lågt står Algot Sandbergs *Bland guldgräfvare och indianer*, historier om vidriga opiumhålör, kvinnorof, hypnotism och illdåd af alla slag. — Macdonalds *Charlie* är mycket oskyldig emot denna, men bra osannolik. — Det är mycket omtänksamt af förläggaren att åter presentera Wilhelm Tells odödliga gestalt för svensk ungdom, men oförlätligt att göra det i den osvenska dräkt, hvori sagan nu framträder. Öfversättning efter Alex. Dumas står det på titelbladet. Först och främst verkar redan Dumas framställningssätt antikveradt. Men fråga är, om man icke har framför sig en andrahandsöfversättning genom tyskan, som satt svåra spår på hvar och hvarannan sida. — Gilbert Parkers *I svärdets spår* hör till de bättre äfventyrsböckerna med historisk bakgrund. Men korrekturläsningen borde till de unga läsarnas fromma skötts omsorgsfullare, så att de inte få bock i temaböckerna för »lungt», »hvt» och dylika saker.

Glada barndomsminnen vakna, när man bland flickböckerna återser *En krona bland flickor* i ny upplaga. Den hör till de äkta sakerna. Och man blir inte som mången gång annars besviken, när man förnyar bekantskapen med Polly. Visst märker man, att hon hör till en annan generation än nutidens backfischar, men det ger henne bara en liten extra nimbus. Bokens enkelhet, friskhet och händelserikhet komma säkert att göra den kär för nya flickskaror. Ethel Turner är också ett författarnamn, som det alltid är roligt att möta. Medges måste dock att hon i *Den där flickan* inte når upp till sina föregående saker. Men det är inte godt att skriva något, som kan mäta sig med den oförglömmeliga *Sju syskon*. — Hillis Granes *Ann-Maries nya mamma* och Mathilda Mallings *Det hvita huset och den röda stugan* äro afsedda för mindre flickor. Den senare har naturligtvis konstnärliga anspråk i högre grad än flertalet flickböcker. Boken är stark i miljöskildringen samt visar i allmänhet författarinnans kända kulturhistoriska intresse. Läs t. ex. *Den röda stugan!* Men kanske där borde hända mera.

En plats för sig bland julens alla böcker intar Orison Swett Mardens *Fram till fronten*, en serie vishetsregler med egande formulering och belysta af en rikedom väl valda anekdoter, hufvudsakligen knutna till världshistoriskt bekanta eller särskildt af amerikaner kända namn. Säkert är det en bok, som läses både med nöje och behållning, helst om man följer prof. Schéeles råd i företalet att endast studera en sida om dagen, men verkligt studera den. Emellertid kan man trots alla de sporrande och stålsättande råden inte frigöra sig från den känslan, att boken i första rummet eggat till kamp för framgång, först och främst ekonomisk, och ryktbarhet och blott skänker andra rummet åt ädlare sträfvanden. Ett exempel, hvares moraliska innebörd ögonblicket efter behöfver jäfvas, såsom å sid. 9, borde aldrig ges.

I sista stund har kommit mig till handa Schücks ypperliga samling medeltidssagor i ny upplaga, hvilken ej kan nog varmt rekommenderas.

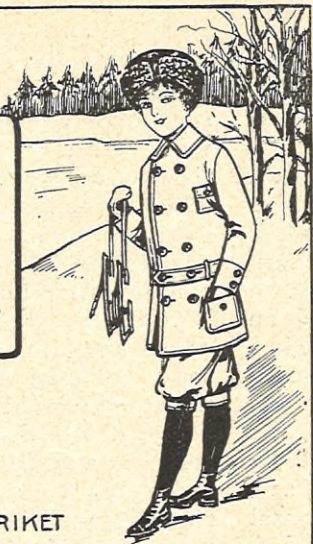
Till nästa Idunnummer måste jag gömma anmälan af den julbok »hors concours», som Sven Hedin skänkt svensk ungdom.

MARIE LOUISE GAGNER.

Wettergren's

BARN-KONFEKTION.

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost **GYLLENHAMMARS** pat. **Hafregryn** och **Hafremjöl** — tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 17—23 DEC. 1911.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; sauté à la gourmet; mjölk; kaffe eller te. Middag: Julienesoppa med klimp; stekt anka med salader och kastanjepuré; apfelsnö med biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött och risgryn; krusbärssoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt risgrynskorf med lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Palster-nackspuré med rostad bröd; kokt torsk med senapssås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; sillsalad med skarp-sås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Njurkalfstek med brysselkål, potatis,

rödlökar, $\frac{1}{4}$ tsk. vitpeppar, 4 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Till formen: $\frac{1}{2}$ msk. smör, 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sillen får ligga i vatten 24 tim. Hvarunder vattnet byts 3 gånger. Den fläs, urtages, fläkes midt itu, hvarefter ryggen och alla småben borttagas. Filéerna sköljas väl, inklappas i en fiskhandduk och hvarje sillhalva skäres i 6 bitar. Potatisen sköljes, skalas och skäres i tunna skivor. Löken skalas och hackas fint.

En eldfast omelettform smörjes med kallt smör och beströms med stötta skorpor. På botten af formen lägges ett hvarv potatis, så ett hvarv sill, därpå lök och litet peppar. Så fortsättes, tills det blir 3 hvarv potatis och två hvarv sill. Öfverst lägges smöröt i flockar och där öfvanpå strös skorporna. Anrättningen stekes i god ugnsvärme omkr. 45 min. och serveras som frukosträtt eller till smörgåsbordet.

Kokt torsk (f. 6 pers.). 1 torsk på omkr. $1\frac{1}{4}$ kg., $\frac{1}{2}$ msk. ättika, $\frac{2}{2}$ msk. salt.

Beredning: Torsken bstrykes med ättika och skrapas väl från stjärten och uppåt. Den rensas, sköljes mycket väl och torkas. Rommen och levern tillvaratages, kokas för sig i saltadt vatten och användes till garnering af fisken. Hufvudet från hvilket gälarna borttagits, skäres af jämte stjärten, emedan de lätt falla sönder vid kokningen. De kunna kokas för sig och användas som garnityr eller grilljars. På den tjockaste delen af stekas. På den tunnaste delen af fisken göres tre skårer på hvarje sida, fisken ingnides med saltet och får ligga ett par tim. Den kokas därefter och fordrar stor uppmärksamhet vid kokningen, som försiggår på 10—15 min. Upplägges på varmt fat med sill, garneras med levern och rommen, skuren i skifvor, samt med persilja och små kokta potatisar. Serveras med smält smör och hackade ägg eller senapssås eller med kräftsås.

RECEPT:

Julienesoppa (f. 6 pers.). 1 liten morot, 1 liten palsternacka, $\frac{1}{2}$ selleri, 1 liten purjolök, $\frac{1}{2}$ msk. smör, $\frac{1}{2}$ tsk. socker, $\frac{1}{2}$ lit. klar buljong, 1 litet saladsbuff, salt, kajenn. Beredning: Rotsakerorna sköljas, skrapas, skäras i tråfina strimlor och brynas lätt i smöröt samt sockras. De läggas därefter i den kokande buljongen tillika med det sköljda, rensade och fina strimlor skurna saladsbuffvet, hvarefter soppan får koka med tätt slutet lock omkr. 15 min. Den skummas, afsmakas med kryddorna och serveras med aggrojal.

Stekt anka, se nr 612 af Iduns kokbok.

Kastanjepuré (f. 6 pers.). $\frac{1}{2}$ kg. kastanjer, 4—5 dcl. buljong, 11-liten selleristjälk, 1 msk. socker, $\frac{1}{2}$ msk. smör, 2—3 msk. tjock grädde, salt, litet vitpeppar.

Beredning: I kastanjernas spetsiga ända skäres ett $\frac{1}{2}$ cm. djupt kors, hvarefter de läggas i kokande vatten och få koka 2 min., så att skalarna släppa. Det yttre så väl som det inre skalet aftages därefter, medan kastanjerna äro varma; annars fastna skalarna lätt. Kastanjerna påsätas jämte selleristjälken och sockret i den kalla buljongen och få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, då de passerars genom härsikt. Purén blandas med smöröt och grädden samt afsmakas med kryddorna. Serveras helst i krustader till gås, anka, svinkaré m. m.

Appelsnö (f. 6 pers.). $\frac{1}{2}$ lit. goda, syltiga äpplen (omkr. 8 hg.), 3 äggwhitor, 135 gr. strösocker.

Beredning: Äpplena sköljas, torkas, läggas i en liten långpanna och stekas i ugnen, tills de äro mjuka, då de passerars genom härsikt. Moset får kallna och röres därefter med äggwhitorna och sockret, tills det är hvitt och pösigt, eller omkr. 2 tim. Upplägges i kompottskål och får stå på is 1 tim. Serveras med biskvier eller makaroner. Massan kan äfven gräddas i ugn som soufflé.

Sillgratin (f. 6 pers.). 2 stora, saltade fetsillar, $\frac{3}{4}$ lit. rå potatis, 2

A.C. SVENSSONS
KNACKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG SVERIGE

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.

Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort
af Ornäs.

Tel.: 11 & 929.

BÄST ÄR

EKSTRÖMS
JÄSTMJÖL

ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

lakttag själf den försökande inverkan som

Oxygenol-Tandpulver utöfvar på Edra tänder vid flitigt begagnande. Dess verksamma beståndsdelar stärka tänderna och gör dem hvita på grund af sin blekande förmåga. Uppfriskar tandköttet.

Pannkakor,
Plättar och Kött-Bullar bli porösa och läckra om vid tillagningen litet af Lagermans Bakpulver

Tomten tillsättes. Se bruksanvisningen.

Nyttan af bosättningsförsäkring.

En herr C. i Stockholm, som nyligen aflidit, köpte 1910 mot s. k. Bosättningsförsäkring med bohag, möbler och husgeråd uppgående till Kr. 1,600:—. Härå betalades kontant Kr. 400:—. Å försäkringen, som innefattade såväl lif- som invaliditetsförsäkring å Kr. 1,200:— betalade herr C. en årlig premie af Kr. 190:—. Vid det nu inträffade dödsfallet erhöill den efterlevande änkan, tack vare bosättningsförsäkringen, ej allenast hela sitt bohag ograferadt utan dessutom kontant Kr. 1,200:—. Bosättningsförsäkringen var tagen hos **Nordiska Kompaniet** i förening med **Försäkringsaktiebolaget Skandia**, båda i Stockholm. Prospekt och upplysningar gratis och franko.

citronsaften samt citronsaften och massan röres 10 min. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan hålles i den beklädda formen och gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. Puddingen serveras genast den är färdig med vanilj-, citron- eller saftsås. — Om så önskas kan puddingen stjälpas upp.

Makaronigratin (f. 6 pers.). $\frac{1}{2}$ hg. goda makaroner, $\frac{1}{2}$ lit. vatten, 1 msk. salt.

Bechamel-sås: 80 gr. smör, 1 fint hackad rödlök, 50 gr. magert kalfkött i fina tårningar, 40 gr. mjöl, 8 dcl. kokande mjölk, salt, vitpeppar, litet rifven muskot.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 3 msk. rifven ost, 3 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna brytas i 4 cm. långa bitar, påsätas i kokande, saltadt vatten och få koka omkr. 20 min. De upphållas i durkslag, öfverspolas med kallt vatten och få afрина.

Till säsens fräses löken, köttet och mjölet, (som bör vara torkadt i ugnen) i smöröt omkr. 10 min. utan att bli brunt. Den kokande mjölken spådes på kryddorna tillsätts och säsens får koka under rörning 15 min., hvarefter den vrides genom duk och afsmakas. En eldfast form smörjes med smör och beströms med stötta skorpor. Makaronerna nedläggas där i hvarfvals med säsens och den rifa osten. Öfversta lagret bör vara säs, som beströms med ost och stötta skorpor. Anrättningen gratineras i varm ugn omkr. $\frac{1}{2}$ min. Serveras som mellanrätt.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 50.
EN SVÅR PROMENAD.

33 träd stå i 5 rader. I första, mellersta och sista 7 i hvar och en, i hvar-

dera af de båda öfriga 6. Huru skall man kunna kringgå hvar et och ett af dessa träd, utan att någonsin gå i den linje man förut gått, samt på detta sätt slutligen återkomma till utgångspunkten? Att gå öfver (skära) en linje, som man förut gått, är till-låtet.

Anna H—m.

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 31 december 1911. A kuvertet bör angifvas priståfling n:R 50.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af tio kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 46.

SKÅNSK REBUS.

Bäckaskog.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Fr. Frida Kläth, Strömstad. Andra priset: Fr. Anna Wallén, Västernäs, Ljusdal.

TIDSFÖRDRIF.

CHARAD.

Mitt första oftast ungmön är. Det händer, hon sig gör besvär, Att skaffa sig mitt andra. Men bör man henne klandra?

En välkommen Julklapp

ÄR EN

GAS-STEKUGN

PRIS KR. 12:50.

UTMÄRKTA FÖR ALL SLAGS STEKNING OCH BAKNING.

ÖFVER 2,000 STYCKEN I BRUK I STOCKHOLM.

En af våra främsta skolkökslärarinnor, fört. till Iduns kokbok skrifter: Vid mina prof af puddingar, kakor, tårter, matbröd och småbröd för Iduns kokbok, såväl som vid stekning af vissa kött- och fiskrätter, har jag med stor fördel använt mig af Bolinders gasugn nr 43 och funnit den mycket lättkött och tidsbesparande, ei är den är fort uppvärmd och lätt att reglera samt gräddar och steker jämnt och vackert.

För mindre hushåll är den särskildt lämplig och kan den tillika med ett gaskök fullt ersätta den dyrbara och erta svårskötta vedspisen.

Det är mig därför ett sannt nöje att på det varmaste rekommendera den. Stockholm i nov. 1911.

ELISABETH ÖSTMAN,
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs.

GÖR ETT BESÖK PÅ

STOCKHOLMS GASVERKS UTSTÄLLNING,

14 KUNGSGATAN 14.
HVARD. 11—8. LÖRD. 11—6. FRI ENTRÉ.

Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrives af många läkare.

Ferrin

Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af
Tabletter.
Fås på apoteken.

Lejon Dantar
PRIMA KVALITÉT
BÄSTA UTFÖRANDE
Finnes i alla väl sorterade Sybehörs-, Manufaktur- och Kortvaruaffärer.

Mitt tredje är ej något helt. Ack, gåtan är ju tredjedelt! Nu sök mitt hela finna! Är ni en huslig kvinna, Ni brukar det helt visst, Vid bakning först och sist.

Per.

KORSGÅTA.

En vår mitt första kommo de, Och alla önska de att se Mitt andra, som förtjänar, Att vandra, af sin make stödd, På vägen, som var blomsterströdd Och fri från stötestenar, Till lyckans rika, gyllne slott, Som likt en praktfull villa blott, Kan ses bland parkens grenar. Och mängden bad mitt tredje då, Att inga stormar störa må Den frid, som Gud förlänar At dem som han förenar.

Hildur.

TILLÄGGSUPPGIFT.

Till hvar och ett af de här nedan angifna orden tillägges en ny bokstaf och nya ord bildas. Orden äro:

1.

Vill du ur livets källor dricka, Så gör det första oförtrutet, Men varsamt, så att icke drycken Dig smakar illa emot slutet.

2.

Nej, frisk och ren, liksom det andra, När det ännu ej rymden lämnat, Den vara bör, att tillfredsställa Den törst, hvartill den ju var ämnad.

Fyrtornets
RADHE
Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

3. Men lägga vi ännu en bokstaf Till dem förut vi redan hafva Vi säkert icke oss misstaga, Om till ett adjektiv vi stafva.

4. Få vi än fullt af lyckans gåfvor — Ja, mera än vi orka njuta, Är vår natur, trots detta, sådan Att fjärde göra, vi ej sluta.

5. Det femte är en stad i Sveriges rike, Det tros att den skall gammal vara, Det sjätte äter man ibland, så gärna, Ifall man vill på sin potatis spara. Vivika.

GEOGRAFISK KORSGÅTA.

1 2 3

a	a	b
b	b	d
d	e	e

1	e	e	g	g	i	i	j	j	m
2	m	n	n	n	n	n	n	o	o
3	o	o	p	p	r	r	r	r	s

s	s	s
t	t	u
u	ö	ö

Bokstäfverna i ofvanstående figurs fält skola omflyttas så, att tre ord bildas, hvilka vägrätt och lodrätt lästa, låta lika och beteckna: 1) En stat i Amerika. 2) En sjö i mellersta Europa. 3) En stad i Ungern. Sven E—n.

AKROSTIKON:

Lastbar,
Oread,
Fasar,
Valsa,
Donator,
Tvina,
Svinet,
Maja,
Milsten,
Lodi,
Skinkor,
Roland.

Aurelia.

TVA NAMN.

Kort, Topp, Barr, Säck, Marta, Tule, Nagg. Utbyt en bokstaf i ofvanstående ord mot en annan sådan, och är så den rätta lösningen funnen, skola de borttagna bokstäfverna bilda ett mansnamn och ersättningsbokstäfverna ett kvinnonamn.

Harry.

PROKOP.

1, 2, 3, 4, 5, 6 = titel.
2, 3, 4, 5, 6 = svärfvar ofta öfver taken.
3, 4, 5, 6 = svårt att färdas igenom.
4, 5, 6 = flod i England.
5, 6 = hårdt träslag.
6 = konsonant.

Hux Flux.

Regementets dotter.
Marie.
HELL, HELL, DIG EdC
VÄLKUTERS GODA FÉ
DU GENOM DIN OPEUR
ALLA JU TJUSA BÖR.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 49.

LOGOGRYFEN: Hastings: gin, hingst, stins, hiss, ass, satin, tag, tigl, hast, gnista, tsas, stia, stung, stig, »Hins», gast, gas, tanig, tina, gnat.
ANAGRAMMET: Kasan, sakna, sanka, askan.

BORTFLOCKNINGSUPPGIFTEN: Bar-kass, karbas, Brask, rask, ask, as.
NAMNARITMOGRYFEN: Sylvester: 1) Tyr, 2) David, 3) Torsten, 4) Rebecka.

BOKSTAFSGATORNA: 1) kamel—kanel, 2) krokan—krokar, 3) finger—finter, 4) mangel—mandel, 5) flicka—ficka, 6) kutter—mutter.

BOKSTAFSLEKEN: Apelsinmarmelad, adelsman, ledsam, dal.

MIN BEKANTSKAP MED EMILIE CARLÉN.

af Ignotus.

Föga drömde jag, när jag som pojke slök »Enslingen på Johanniskäret», »Rosen på Tistelön» med flera, att jag någonsin skulle komma i personlig beröring med den frejdede förtattarinnan hvilket jag ansåg lika omöjligt som »att ta ned sjustjärnorna» eller bli presenterad för kejsarinnan af Kina, hvilken senare jag ansåg för »bosch» mot den förra. Jag slog i mig många andra romanböcker på den tiden, men Emilie Carlén var och förblef mitt ideal. Jag skaffade mig allt, hvad jag kunde komma öfver af henne, och jag drömde dag och natt om jakt, löjtnanter och smugglare, kobbar och skär.

Använd intet annat afföringsmedel än Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxermarmelad, så undvikes till följd af dess behagliga smak allt bråk vid intagandet. På alla apotek.

Nyhet för köket!

Aluminium-Snabbkokaren »Skultuna» för gas- och fotogénkök samt kokspis. 50 % bränsle- och tidbesparande! Erhålles i väl sorterade järn- och bösättningsaffärer o. tillverkas endast af Skultuna Bruk.

Kom ihåg fabriksmärket!

landsmäns sunda princip: »Möen mad, god mad etc.»
Sedan vi huggit in en stund på de delikata anrättningarna började Ahnfelt:
»Hör du, min gubbe, det är ej alldeles utan egenlyttiga motiv, som jag lurat dig hit. Vill du göra mig en tjänst?»
»Två, om jag kan.»
»Ja, du behöfver inte vara rädd, det är inte fråga om någon »vigg», tvärtom kan du förtjäna kofva därpå samt ära och ryktbarhet på köpet.»
»Det vore tusan!»
»Jo du! Men nu låter vi maten tysta mun. Vid kaffet skall jag närmare utveckla saken.»
Ahnfelt tog sig god tid vid frukosten, satte pincenez'n till rätta och beskådade med kritisk min de olika assietterna. Jag för min del var inte så kinkig med »det naturliga» urvalet, utan tog för mig hvad jag först fick syn på, och var redan mätt, innan vännen Ahnfelt riktigt hunnit bestämma sig, i hvilken ordning delikateserna skulle inmundigas.

Nå, sent omsider var äfven Ahnfelt belåten, och vi sutto snart vid hvar sin doftande »mocka» och dito »havanna» vid ett bord i det hemtrefliga karicé.
Ahnfelt satt tyst som en egyptisk mumie, men sedan han smuttat på det andra glaslet triple sec, upplåst han sin mun, talade och sade:
»Jo, ser du, min bäste bror, saken förhåller sig sålunda: På mina resor i Italien gjorde jag bekantskap med en litterär greve de Gubernates, som helt nyligen i Florens startat en tidskrift på franska benämnd »Revue Internationales», afsedd att bli ett språkrör för författare af olika nationalitet, som kunna skriva i hvilka ämnen de behaga. Men dessutom är det meningen att presentera samtidigt mest framstående författare på det skönlitterära området inom hvarje nationalitet och han har därvid kommit att tänka på vår Emilie Carlén, såsom den enligt de Gubernates tanke mest representativa för Sverige. Han har därför gifvit mig i uppdrag att anmoda fru Carlén att skriva en kortare berättelse för hans tidskrift. Jag har uppfyllt hans önskan, men fru Carlén svarade mig, att hon för alltid slutat upp med att skriva, hvarför hon ej kunde uppfylla greve de Gubernates begäran, huru tacksam hon än kände sig för den henne tilltänkta äran. Men kanske någon af hennes sista berättelser, införda i »Svenska Familjejournalen», möjligen den allra sista »Arvingen» och hans motparts kunde göra samma tjänst, i hvilket fall etc.»
»Nå, jag meddelade vännen Gubernates resultatet af mitt samtal med fru Carlén, till svar hvarpå han skickat mig denna epistel, hvareaf du finner att han med nöje går in på förslaget.»
Härmed drog han upp ett konvolvt med freglig krona och italiensk poststämpel, som han räckte mig.
»Men ser du,» fortfor Ahnfelt, »som vännen Gubernates icke är mäktigt fru Carléns språk, måste han ha Arvingen öfversatt till franska — och det måste du göra.»
»Jag? Är du förryckt!» utbrast jag öfverraskad. »Visserligen kan jag lite franska, men att öfversätta Emilie Carlén till detta språk, det vågar jag mig sannoligen inte på.»
»Prat! Det finns infödda fransmän i redaktionen, som nog snyggjar upp öfversättningen, där det kan behövas.»

BÄTTRE SIDEN
ÄN SCHWEIZER-SIDEN
FINNES ICKE!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, sammet och plysch till klädningar och blusar, äfvensom broderade klädningar och blusar i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

FLORODOL-TVÄLEN

ÄR HUDVÄRDENS FÖRNÄMSTA HJÄLPMEDEL, FÖRLÄNAR SAMMETS MJUK OCH BLÄNDANDE SKÖN TEINT!

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets
ställning den 30 november 1911.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassabehållning	1,709,199:89	Aktiekapital	15,000,000:—
Obligationer	7,344,859:—	Reservfond	4,400,000:—
Fastigheter & Inventarier	4,650,522:21	Dispositionsfond	200,000:—
Reverser med hypotek af diverse	49,373,588:66	Pensionsfond	116,105:28
Växlar	28,722,653:27	Depositions- & Kapitalr.	52,532,613:55
Kreditiv o. Kontokurant-räkningar	16,340,297:20	Spanskasseraäkning	21,794,642:37
Hos inhemska banker	1,054,749:99	Upp- & Afskrifnings- och Kontokuranträkn.	10,179,859:28
» utländska banker	1,021,757:91	Postremissväxelräkn.	1,172,935:78
A andra räkningar	3,228,011:89	Till inhemska banker	1,575,028:29
		» utländska banker	1,283,505:63
		A andra räkningar	5,190,949:84
Kronor	113,445,640:02	Kronor	113,445,640:02

HOLBROOKS CUSTARD PULVER för anrättandet af en ytterst delikat, enkelt och lätt tillagad crème, att med fördel användas istället för Visp-Grädd till såväl färska som preserveerade frukter samt till frukt-compotter, HOLBROOKS CUSTARD till frukt är en alltid välkommen dessert. Säljes i väl sorterade speceriaffärer till 1:— kr. pr burk. Finnes ej Holbrooks Custard hos Eder handlande, tillskrif undertecknad, som anvisar hvar det finnes eller om 1 kr. insändes sänder en burk fraktfritt. Partilager för Sverige hos A. E. LJUNG, Malmö.

J. S. SWARTZ'
HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP
(GROFMALEN) (FINMALEN)
"SNÖFLINGAN" "SVANEN"
J.G.S. NORRKÖPING J.G.S. NORRKÖPING

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET
ÄR
FÖR
KONSTPATENT
KRISTAB PATENT

TILL JULEN.
Nödvändighetsartiklar
för hvarje hushåll äro våra hvita klädnor till billiga priser. 3-garns 22 mtr långa, 6-garns 30 mtr långa. Äfven grötre. Starka och hållbara, smeta ej på tvätten. Till salu hos hvarje väl sorterad handlande.

HANDSKAR O. VANTAR
i Fru H. Lindqvists Mode- & Handskaffär, Eskilstuna. Rt. 236. För minst 5 kr. sändes porto fritt.

Värdefull gåfva.
Praktiska, prydliga hyvelbänkar, nyttiga och lämpliga för ung och gammal. 140 cm. modell B för ungdom Kr. 80.—, 140 cm. modell D för amatörer Kr. 45.—, Hyvelbord å Kr. 10.—. Hyvelbänkar och Verktygsbord för alla behof. Stockamöllans Aktiebolag, Stockamöllan. Tel. 9.

Ny A-B-C-Bok
för hemmet
å 35 öre!
i hvarje bokhandel.
Denna lilla ABC-bok, som blifvit väl emottagen och omtyckt, lämpar sig utmärkt att sätta i händerna på de småtingar som ännu icke börjat sin skolgång, men som visa fallenhet för läsning. Tupp o. flitpåse i hvarje bok.

En välkommen julklapp
är Johann Maria Farinas Eau de Cologne med Kölnerdömen. Frisk och af en oförläpelig finhet. Erhålles lädvis och pr flaska till partipris vid köp direkt å Kölnelagret, 24 Smålands-gat., Sthlm. Prospekt gratis och franko.

Prenumerera på Iduns Modellkatalog

En bok för alla husmodrar.
HEMMETS KOKBOK
Utgifven af Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, har nu utkommit i sin **15:de upplaga.**
92:a—101:a TUSENDET!
Pris 3:75, inb. 4:75. P. A. Norstedt & Söners förlag.

DEN BÄSTA JULKLÄPPSBOKEN.
"Höstens hittills mest betydande svenska roman och en af de i diupare mening intressantaste från senare tiden."
(F. Vetterlund i Nordisk Tidskrift.)
3:dje upplagan
af
Johan Nordlings
Beethovenroman
QUASI UNA FANTASIA
Pris 4 kronor.

EBBA SALWÉN.
Ryska Kvinnoarbeten.
Ett vackert album — enastående i sin art — med 98 planscher, däraf 10 i färgtryck, utvisande nära 100 olika mönster för spetsar, hälsömmar, broderier, pärlarbeten o. s. v.
I en eleg. portfölj. Pris 12.50.
Fru Salwén har med detta arbete ej endast velat gifva en föreställning om den rikedom på idéer och uppslag, det ryska handarbetet har att bjuda på. Afsikten har äfven varit den att lämna en direkt handledning i och för förarbetandet af dessa färgstarka, mustiga och vackra handarbeten. Hvar och ett af samlingens omkring etthundra mönster är därför afsedt att användas som direkt underlag för kopiering och framställning af mönstret eller föremålet i fråga.
Finnas att tillgå i alla boklädare och hos
AKTIEBOLAGET LJUS.

Svenska Konstväfnadsaffären, Björnlunda.
Specialaffär i finare Hvithöyr å Madapolam, Cambrie och Kypert, Tyllspetsar, Guipurespetsar, Konstsilkebrodyr, Garneringsband m. m. Stort sortiment af Broderade, afpassade Linne-, Ylle-, Moll- och Satinblusar samt Klädnigar.
OBS! Svensk tillverkning. Nya moderna mönster.
Fint illustrerad priskurant sändes på begäran gratis och franko. För-säljning direkt till privatpersoner. Agenter antagas mot god provision.
Lager o. provfer i Stockholm hos fru Helfrid Hamrin, Karlbergsvägen 11, 4 tr. A. T. Vasa 2701.

BREFLÅDA
REDAKTIONENS BREFLÅDA:
Maria. Duger inte. Gottfrid F-r. Kanna möjligen användas till karamelldeviser.
Dagmar T. Ha förut haft detta ämne betydligt bättre behandladt i Idun.
Egil Vrisa. Ett roligt poem.
Anna. Idén bra, utförandet torrt, konventionellt.
Pennan. Ni har åtminstone ingen skaldepenna.
Gina Kvist. Vårt knappa utrymme förbjuder oss att antaga mera poesi.
A. B. Barnkammarvers.
Einar Eklund. Eder »Stämning-fantasier uti Lilla Trianon» är för det första långdräglig, de hopade »poetiska» fraserna tyckas ibland stå enbart för att dölja bristen på tankar, ty de säga platt ingenting. Dessutom är strofbildningen ganska naiv här och hvar och språket bristfälligt. Man skriver t. ex. icke »blodstänkta droppar», när man menar »som droppar af blod», och »sekelstam» är ingen riktig beteckning för sekelgammal stam, hvilket naturligtvis åsyftas. Mycket annat kunde vara att tillägga. Men vi ha ej vär tid till det prisset, att vi kunna offra den på en ändamålslös granskning af otryckbara poem.
EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
»Vårterminen», Karlskrona. 2 kr. pr gång. Likvid i postansvisning.

»Ja, men ser du, äfven antaget att jag skulle vara nog djärf att våga mig på företaget, så tror jag knappt min tid tillåter, ty jag har mycket att göra just nu.»
»Äh, du hinner nog — det är ingen brädsla — berättelsen kan ändå inte börja inflyta förrän tidigast om ett par tre månader, då den nu pågående berättelsen tar slut.»
»Nå, kör till då,» sade jag undergifvet, »man kan ju alltid göra ett försök. Skicka mig Arvingen.»
»Här har du corpus delicti!» svarade Ahnfelt och drog upp några nummer af »Svenska Familjejournalen.»
Vi skildes. Återkomsten till mitt rum började jag genast gripa mig an med öfersättningen, men fann snart, att fru Carléns språk var krångligt nog att direkt öfverflytta till franska, hvarför jag först måste parafrasera stycke för stycke. Jag lade emellertid manken till och hade snart ett par kapitel öfersatta till franska.
Jag hörde ingenting vidare af Ahnfelt på en tre veckor, men så en vacker dag kom han upprusande med andan i halsen.
»Jo, nu är hin lös ska du tro. Fru Carlen är högst förgrymmad öfver att hon ingenting hört hvarken af »Arvingen» eller öfersättaren — jag hade visst glömt uppgifva ditt namn — men nu har jag gjort det, och snart får du stå inför Pontius Pilatus. Du har väl inte gjort något ännu, kan jag tro?»
»Var så säker,» svarade jag och tog fram en liten packe manuskript. »Det här har varit färdigt länge,» ljög jag.
»Nå, det var då för väl det! I morgon har du hennes »mamsell» hos d'g. I dag bjuder jag på festmiddag.»
Följande dag — en lördag — kom mycket riktigt »mamsellen» med hälsning från fru Carlen, om jag ville vara så god och göra henne ett besök vid elivatiden följande förmiddag.
På bestämd tid ringde jag på 2 tr. upp Kaptensgatan nr 5, där fru Carlen bodde sedan många år och där hon äfven afled, och mottogs af samma flicka, som varit hos mig. Hon släppte in mig och bad mig vänta ett ögonblick, hvarefter hon försvann i ett inre rum. Jag tog af mig öfverrocken.
Efter ett par ögonblick öppnades dörren till det inre rummet och ut trefvade sig en liten fröntlig gumma, som med ett älskvärdt småleende räckte mig handen.
»Äh, är det min franske öfersättare. Hjärtligt välkommen! Var god och stig in här.»
»Vid mitt inträde i salongen föll min blick genast på ett divansbord med en karaffin sherry, som det tycktes, ett par små spetsglas samt några biskvier på en assiett.
»Var så god och tag plats i sof-fan,» sade fru Carlen med en inbjudande rörelse med handen.
Då jag helt naturligt drog mig för att ta plats i högsätet och ville sätta mig på en stol, inföll hon hastigt:
»Nej, var snäll och tag plats i so-fan — jag har en liten egenlyttig beräkning därmed — ljuset faller där på ert ansikte, så att mina svaga ögon kan bättre urskilja era drag. — Nå, hur går det med öfersättningen? Har ni skickat greffe de Gubernates något manuskript?»
»Jag har inte gjort det ännu, fru Carlen, — vännen Ahnfelt försäkrade mig nämligen, att saken icke alls brädskade, då berättelsen ändå inte kunde inflyta på ett par tre månader — dessutom ville jag gärna först höra fru Carléns omdöme om öfersättningen, det skulle glädja mig, om ni gillade den.»
»Har ni den med nu?»
»Jag har åtminstone en god början,» svarade jag och drog upp en packe manuskript.
»Äh, det var ju en hel del! Men säg, hvad tycker ni om själva berättelsen?» (Forts.)

Albert Bonniers Julböcker 1911:
SELMA LAGERLÖF:
LILJECRONAS HEM. Berättelse. 4 kr. Inb. 6 kr.
SVEN HEDIN:
FRÅN POL TILL POL. Rikt illustrerad med bilder och kartor, 2 delar å 4.50, inb. å 6 kr.
I. Genom Asien och Europa. II. Europa, Afrika, Amerika, Australien och polarländerna.
MÅLARKONSTEN 1400—1800 Flandern och Holland, Italien och Tyskland, Spanien, Frankrike och England af MacRooses Bemyndigad öfers. från holländskan af Ernst Lundquist. Med 423 afbildningar, däraf 13 i färg. Inb. 16 kr.
VÅRT GAMLA STOCKHOLM. 4 färg-bilder och omkring 120 svartbilder. Med en inledning: Stockholm i den svenska konsten intill slutet af 1700-talet af Oscar Levertin. Bild-urvalet af Karl Wählin. 2.80. Inb. i helt skinnb. 10 kr.
ERLAND NORDENSKIÖLD:
INDIANER OCH HVITA i Nordöstra Bolivia. Med 163 illustrationer. 7.50, inb. 9.50.

Tre förtjusande memoarverk:
ANNA HAMILTON GEETE:
I SOLNEDGÅNGEN. Minnen och bilder från Erik Gustaf Geijers senaste lefnadsår, samlade och meddelade. II:a saml. 6 kr., inb. 7.50. I:a saml. 6 kr., inb. 7.50.
ATTERBOMS BRÖP TILL [SIN FÄSTMÖ.] 1823—1826. Utgifna af Hedvig Atterbom-Svenson. 5.50, inb. 7 kr.
MALLA MONTGOMERY-SILFVERSTOLPES MEMOARER. Utgifna af Malla Grandinson. IV:e delen 6 kr., inb. 8.50. I:a, II:a och III:e delarna å 6 kr., inb. å 8.50.

ELSA ALKMAN:
EN OFÖRBÄTTERLIG. Roman. 3.75.
HENNING BERGER:
PATA MORGANA. En Stockholms-novell. 5.50.
SVEN LIDMAN:
KÖPMÅN OCH KRIGARE. Roman. 5.50.
AXEL LUNDEGÅRD:
DEN STORA DAGEN. Roman. 3.75.
LUDVIG NORDSTRÖM:
LANDSORTS-BÖHME. Skildr. ur svenska nationens lif. 5.75.
K. G. OSSIAN-NILSSON:
PRÄSTGÅRDEN. En julhistoria. 4.25.
MARIKA STJERNSTEDT:
LANDSHÖFDINGENS DOTTER. Roman. 4.75.
SIGFRID SIWERTZ:
MÅLARPIRATER. Med vignetter af A. Törneman. 8.50.
HILMA SÖDERBERG:
LAGMANSHUS. Roman. 3.75.

Meddelande.
På grund af många förfrågningar tillåta vi oss meddela att Växtkaffet Ido med stor fördel kan blandas med äkta kaffe, men det bör tillses att Idokaffet får koka minst 5 minuter.
Svenska Kaffe-Industri A.-B., Malmö.
Idokaffe säljes öfverallt i plomb. 1/2-kg. paket å 60 öre. Kontrollant 1:ste Stadsläkaren D:r Fornmark.

AXA
Axa hafregröt till frukost hvarje dag grundlägger hälsan för hela lifvet. Detta därför att Axa hafregröt är synnerligen närande men samtidigt ytterst lätt-smält.
Barnen tröttna ej på att äta Axa hafregröt.
Köp originalpaketet!

Edit Rydbergs Ritbok.
En hjälp vid väckandet af barnens intresse för djurens skydd. 3 häften å 85 öre häftet.
Göteborgs Handels- & Sjöfartstidning: — Denna metod har det goda med sig, att genom bildens ställande i relation till likformiga geometriska figurer sinnet för symmetri, jämnmått och jämvikt väckes och erhåller näring. — J. A. Göteborgs Aftonblad —: — För de små är denna ritbok rent af idealisk.
Hugo Bruzewitz Förlag, Göteborg.

Två ypperliga Julböcker
av L. M. Montgomery, översatta af Karin Jensen, f. Lidforss äro:
Anne på Grönkulla.
Pris 2.—.
Ur pressen: "Boken är synnerligen talfull och humoristiskt berättad och ypperligt översatt. Ett verkligt nöje att rekommendera."
Vår Vän Anne. (Forts. av Anne på Grönkulla). Pris 2.50.
Ur pressen: "Andan i boken är lika frisk och ren som den vilken låg öfver 'Grönkulleboken' och humöret är lika friskt. Med glädje sätter man den i sin unga dotters hand, men läs först Grönkulla."
C. W. K. GLEERUPS förlag, Lund.

Välj julböcker
i serien C. W. K. Gleerups **Ungdomsböcker**
som i pressen och af skolans målsmän erhållit **höga erkännande.** No 1—24 med nedsatta priser, som angivas å hvarje boks skyddsomslag.

'A'vilde Prydz'
nya bok
Medan det var sommar
Bemynd. öfers. af Signe Björklund har nu utkommit.
Pris 3 kr.
Fr. Skoglunds förlag.

Specialaffär för SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Tillverkning af DAMUNDERKLÄDER. Rikt försortiment till landsorten.
BRODERI-AFFÄREN.
3 KOMMENDÖRSG. 3, har flyttat till nr 9 samma gata.
Prenumerera på Idun!

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNKÄR, duglig bildad flicka erhåller plats i familj i Borås att jämte husmodern sköta hemmets sysslor o. tre barn. Hjälptill grönare sysslor. Svar med åldersuppgift o. löneanspråk till »Husmoder», Borås p. r.

SKICKLIG LÄRARINNA önskas under vårterminen 1912 att undervisa en gosse för inträde i II klass. Svar med lönepret., betyg och fotografi till Bruksförvaltare Carl Engström, Starbo Bruk, Smedjebacken.

Platsen som Koksföreståndarinna vid Uddevalla lasarett är till ansökan ledig. Lön 450 kr. pr år och allt fritt. Platsen tillträdes den 1 febr. eller dessförrinnan. Ansökan åtföljd af präst- och läkarebetyg samt intyg om föregående verksamhet sändes före den 24 dennes till Lasarettstyrelsen.

Husföreståndarinna. Medelålders, pliktrogen dam, fullt kompetent att med ordning och sparsamhet sköta ett litet, bättre hem. erhåller förmånlighet anställning i Göteborg.

Utförligt svar jämte fotografi till »Musikalisk Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Göteborg.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafrestroms produkt. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvarmas fullkomligt jämt. Begär pris-kurant, gratis och franko från Bruket, Klafrestrom.

PLATSSÖKANDE

BÄTTRE, anspråkslös, ordentlig flicka önskar plats i god familj den 1 jan.; är villig deltaga i alla inomhus förekommade göromål. Någon lön och ett godt bemötande önskas. Familjemedlem. Svar till »Bohusländska 18 år, Iduns exp.

VÄRDINNEPLATS önskas i jan. i finare hem af medelåld. dam af aktad fam., med mångårig erf., musik, och glädlynt. Svar till »Plikttrogen», Iduns exp.

FLICKA, som genomgått rothögskola och husmodersskola, önskar mot fritt vivre komma i familj för att hjälpa till med matlagning. Svar till »18 år, Jämshögsby».

UNG, bildad flicka önskar plats i treflig fam. som husmoders hjälpredda; är äfven van vid skrifgöromål. Svar till »Trefligt hem 1912», Iduns exp. f. v. b.

UNG lärarinna önskar plats i familj under vinterferierna. Svar till »Enkel och anspråkslös», Nyköping p. r.

UNG flicka af god familj önskar plats som sällskap och hjälp, helst på landet, i bildadt hem, där jungfru finnes. Kunnig och van att deltaga i alla slags husliga göromål. Lön önskas. Svar till »21 år, nyåret 1912», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

PLIKTTROGEN flicka önskar sjukvårdsplats. Bästa rek. Svar märkt »Julen 1911», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

NU GENAST önskar en 23-årig Bohuslänska från ett godt hem plats i en frisk, finare familj (gärna på landet, men i närhet af stad eller samhälle) för att under en 2-3 månader få lära matlagning, mot fritt vivre. Är kunnig och villig att deltaga i handarbeten och andra inom hemmet lättare göromål. Svar emotes inom 5 dagar märkt »Genast», Haga, Tossene.

PRIVATVÅRD ÖNSKAS. Fina betyg finnas från genomgångna sjukvårds-kurser. 1.75 pr dygn eller för längre tid 50 kr. pr mån. Svar till »Sjukvård 1911», Tidningskontoret, Norrtullsg. 7, Sthlm.

Privatvård önskas nu eller 1 jan. Svar till »Sjuk-sköterska», Grangårde.

EN ung flicka, nyligen hemkommen från Schweiz, som ämnar genomgå Åkerströmska hushållsskolan i Stockholm önskar bli inackorderad i fin familj där tillfälle gifves få deltaga i sällskapslivet, helst där ungdom finnes. Svar till »R.» Iduns exp. före januari månads ingång.

UNG dam af god familj som ämnar tillbringa vintern i Stockholm, kan er-hålla en i allo förstklassig inackorde-ring i yngre familj, bestående endast af herre och fru. Tyska, engelska och franska talas. Läge Strandvägen. Ref. önskas. Svar till »Omsesidig trefnad», Iduns exp.

ENGLAND. A lady near London can receive into her private family a young lady wishing to study English. Good Swedish references. Address Mrs Galt, 7 Twyford Crescent, Acton Hill, London W.

SMEDEBY PENSIONAT, Aspeboda, mot-tager Julgäster. Trefligt hemlif. Godt bord. Utmärkt sportterräng. Fru Malin Lissel.

I godt musik. hem där angen. hemlif och bästa undervisning kan påräknas mottages på nyåret en hushållselev. Svar till »Hemlif», und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

UNG flicka önskar plats i febr., att lära hushåll, helst ä gendom i mellersta Sverige. Svar till »Prisuppgift pr månad», Box 30, Norrköping.

I mindre pensionat i Sthlm, där stud. ungdom finnas, kan god inack. fås nu eller till nyåret. Resande mottagas under julferierna. Fina ref. Svar till »Centrat, n. O-m», Allm. Tidningskontoret, Sthlm.

PÅ EGENDOM i Roslagen mottagas på nyåret 3 unga flickor för att under husmoderns personliga ledning lära allt hvad till hemmets skötsel hör. Pris 60 kr. pr månad. Svar »Fru O.» Lindholmen p. r.

ENGELSKA. En inackordering mottages på landet nära Stockholm i enkel men fin engelsk familj. Svar till »Referens fördras», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Studierende ungdom kan till vårterminens början få den bästa inackordering o. tillsyn i godt hem på Östermalm. Bästa referenser. Ensam eller deladt rum. Svar märkt »1912», Iduns exp.

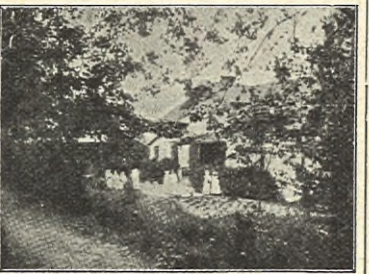
I godt hem, i stad nära Stockholm, erhålles god inackordering för konvalescent eller person i behof af hvilat och luftombyte. God omvårdnad utlofvas. Ref. erhållas och önskas. Svar till »Godt sällskap», Iduns exp. f. v. b.

Vängelsta Sjukhem under kontroll af Kungl. Medicinalstyrelsen emottager i nybyggd villa stilla sinnessjuka patienter till moderata priser. Ref. Prof. Frey Svensson, Uppsala. Dr von Stapelmohr, Uppsala. Allm. tel. Uppsala-Näs 3.

För vårterminen. God inack. & Österm. för en eller två stud. flickor i bild. familj — ej inackorderingsst. Stort trefl. rum, med centr. läge helt nära Strandv., Seminarier och Normalskolan. Svar till »H. 1912», Tidningsk., Storg. 8, Sthlm.

Kamrat sökes för välupfostrad flicka, som läser 1 kl. kurs för guvernant. Vackert landhem, god och omsorgsfull vård utlofvas. Svar till Karlsby gård, Karlsby.

Kvinnlig studerande, som ej önskar vistas på vanligt inackorderingsställe erbjudes ett gediget hem, där bland andra fördelar ett särdeles rikhaltigt bibliotek samt piano stå till förfogande. Svar till »Tegnér-lunden 1912», und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b. eller riks Vasa 624. Allm. 232 94.

Husmodersskolan Insjön, Dalarne börjar ny kurs 15 jan. Hel kurs räcker 6 månader. Prospekt på begäran.

Sjnerfors Pensionat och Hvilohe. Utm. rekreationsort alla årstider. Välombonat rum. Storslagen bergslagsnatur. Ref. Stockholm. Rikst. 68 12—118 48. Allm. 169 13. Adr.: Kopparberg. Riks 36.

Schweiz! Waldheim, Bern. Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- o. sommarsport. Resor företagas till Italien o. sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom majorskan Schenström, Uppsala o. fröken A. Bergqvist, Linnégat. 11, Göteborg.

Köksuppsättningar för 35, 50, 75, 100, 125, 150, 200 kr. enligt tydligt illustrerade prisblad. Nya A.-B. Cederlöf & Grundén, Lidingsö. Humlegårdsg. 12. Djursholm.

Advertisement for Special-Soja. It features an image of a bottle of Special-Soja and text describing it as a 'Special-Soja' product. The text mentions 'Yppersta sås, till soppor, kött, vildt, fisk m. m.' and 'Tillverkad efter japansk metod.' It also lists the contact information for A.-B. Th. Winborg & Co., Stockholm, and mentions a gold medal award for the product.

HEMMAVÄFVA gångmattor och gardiner i tvättakta färger till billigt pris. Profver lämnas gratis. Adr. Fröken A. Molin, Gässhult, Figeholm.

ADOPTIVBARN. Yngre barnlös familj i goda ekonomiska omständigheter önskar upptaga som eget ett eller helst två barn (gosse o. flicka, syskon) emot någon ersättning ett för allt. God vård och bästa uppfostran. Bästa ref. Svar inom 8 dagar till »Julgäva 1911» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Lönande företag. Nyrenoverad lägenhet om 9 rum och stort kök med nutida bekvämligheter, inredd för pensionat som kan kombineras med husmodersskola finnes att hyra 1 jan. 1912. Låg hyra. Svar till »Bergslagen», Iduns exp. f. v. b.

Skånska speffkakor sändas till alla delar af riket från Gertrud Larsson, Stortorget 4, Lund. OBS! Prisbelönt tillverkning.

Hemtrefnad Ensam ober. änkefru önskar göra bekantskap med dylik, för att bästa höst dela en vacker, solig hörnv. vid Östma-torg. Allm. 14813.

Utmärkt god, hemlagad konfekt å 4 kr. pr kg. sändes mot efterkräf från Fru Annette Hjort, Bytaregatan 4, Lund.

Advertisement for ILIP HOLMQUIST'S Handelsinstitut, Göteborg. It lists the number of students (300-400) and the subjects taught (15-20 academic and practical subjects). It also mentions a program for the next year (40-50 subjects).

Höstterm. börj 18 aug., vart. 16 jan.

Advertisement for Teckning o. Konstmalning. It describes a course for teaching drawing and painting, mentioning that it is suitable for those who want to learn quickly and effectively. It also mentions a prospectus for the course.

Hermods Korrespondensinstitut, Dir. H. S. Hermod. Österg. 66 C, Malmö.

Handväfda Linneväfnader från Gestriklands Linneväveri äro hållbarast och i bruket billigast. Moderna mönster. Låga priser. Begär katalog. Gestriklands Linneväveri, Gefle 2

Mazettis Bröst-Kops Idealet för Bröst-karamell lindrande och välgörande mot hosta och heshet fås öfverallt! Om man samtidigt tager en Mazettis Hostpastill (Cough Lozenges; fås i bleckaskar å 35 öre) smaka och verka de ytterst behagligt.

Allt hvad Ni vill ombestyres. Inköp från bästa affärer (spec. för dam- och barnart.). Billighetsköp vid realis., aukt. o. d. Förfrågningar, upplysn. om platser, inack., studier m. m. Afgift för enkelt uppdrag 60 öre, som bifogas i frim. Abonnement 50 uppdr. 20 kr. Byrå Alliance Box 61, Stockholm. Prenumerera på Idun.

Advertisement for Orientaliska Mattor, Gardiner och Möbelyger m. m. Carl Johansons Möbleringsaffär. It lists the address as 45 Drottninggatan 45, Stockholm, and provides contact information for Allm. tel. 5146 and Rikstel. 3190. It also mentions a price list and a gold medal award.

Advertisement for Lars Hökerbergs förlag rekommenderas följande omtyckta barnböcker, rikt illustrerade. It lists several books including 'Den gamle ryktarens berättelser', 'Barndomsminnen o. sagor af Ingeborg Zethelius', 'Sanningens källa o. tre andra sagor af Carin Hammar-sköld', 'En saga om lille Sven af Thea Hökerberg', 'Tant Majas sagor', and 'Pa sommarfärd af Elsa Smith'. It also mentions a book catalog from Lars Hökerbergs förlag.

Advertisement for Lars Hökerbergs kronböcker. It lists several books including 'Jane Pannier: En Paris-studentskas dagbok', 'LAURA FITTINGHOFFS "Skisser o. berättelser"', 'CHARLOTTE EILERSGAARDS "Fru direktörskan"', and 'von EBNER-ESCHENBACH: "Lotti"'. It also mentions a price list and a gold medal award.

Advertisement for DEN GYLLENE KOKBOKEN. It describes a book of recipes and cooking instructions, mentioning that it is a collection of recipes from various sources and is suitable for both home and professional use.

Advertisement for Boknyheter till julen 1911. It lists several new books including 'Frideborg illustrerad folkkalender', 'Varde Ijus! Nordisk missionskalender', 'Korsblomman. Kristlig kalender', 'Väckande ord till det svenska folket', 'Skeppsprästen på Canton', and 'Bruksförvaltare Stål'. It also mentions a price list and a gold medal award.

Advertisement for Litografiska Aktiebolaget, NORRKÖPING. It features an image of a woman in a decorative dress and text describing the company's products, including 'Spetspapper-Satsen' and 'Litografiska Aktiebolaget'. It also provides contact information for the company's offices in Stockholm, Göteborg, Malmö, and Sundsvall.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande
samma kompetens o. rättigheter som en kurs
vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom Dr J. Arved-
son, adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND

Professor Cederschiöld
behandlar med *egna massagimetoder*:
Mag-, Tarm-, Rumatiska- och Nerv-
åkommor m. m. Nas- o. svalgatvår lokalt
med instrument smärtfritt. Grefteur-
gatan 22, Stockholm.

Göteborgs Privata
Förlossningshem,
Molinsg. 7, Tel. 17 50, 34 87, 37 70.
Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag.
Mindre rum 100 kr för 10 dagar, för-
lossningsavgiften inberäknad.
Gods referenser. Prospekt på begäran.

Ansiktsmassage
kan hvar och en gifva sig själf med
Crème Lanola, erkänt bästa och ange-
nämaste medel att behålla ren, mjuk
och hvit hy. Användes dagligen i min
praktik för skönhetsvård. Pris kr. 1:50-
3 pr burk, till landsorten mot post-
förskott. Massagebeskrifning medföljer
hvarje burk.
MARIA ENQUIST, exam. sjukgymnast.
Biblioteksgatan 6-8, Stockholm,
Riks Norr 390. Allm. 226 82.

Oatine användes
mot den skarpa
höstluften. Denna
kraftiga, söndvita na-
turprodukt-extrakt af
ren hafre renar porer-
na, läker huden o. hyn
blir vaoker och klar
Äkta endast i hvit bu-
k med grönt lock. The
Oatine Co., London,
Oatine-Hafre Crème,
Oatine-Hafre-Tvål,
Oatine-Hafre-Puder,
Oatine-Hafre-Balsam
säljes öfverallt samt hos A. W. Nor-
ding, Biblioteksgatan 11 o. Drottning-
gatan 68, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för
Sjuk- o. Hälso-
vårdartiklar.
Dambindor 95 öre pr duss.,
med lifband 1.25. Stickade
d.o. Sprutor, Sköljkanor,
Bräckband, Nappar o. Bin-
dor Landsorts-örder exp.
omgående. Rekv. från 5 kr
fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

CARLSSON'S AKBA
KARAMELLER
Tillverkade af vår prisbelönte
ÄKTA TALBARRSOLJE och pri-
ma socker - finnas att tillgå å
alla apotek samt i de flesta
affärer
ÅBAPOTEKÄRE ALFR CARLSSON
ENKAS
TALBARRSOLJEFABRIK
JONÖPING-SWEDER

25-öres påsar o. 50-öres askar säljas öfverallt.

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •**
- Etableradt i Stockholm 1880 -
1:a Anthracit
Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

LILJEHOLMENS
Stearinfabriks-Aktiebolag
Kungl. Hofleverantör
STOCKHOLM Sö.

Kronljus	Kanalljus
Stakljus	Grenljus
Lyktljus	Julgransljus
Altarljus	Cykelljus

Illuminationsljus
Pianoljus "Splendor"
i engelsk typ.

Endast superior och prima ljus äro stämplade
"LILJEHOLMEN"

Lättantändliga veckor enligt svenskt
patent N:o 16705

Joh. Lundström & Co A.-B.
KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88
	22 20	Strandvägen 17	60 19
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60

ALLM.

Husmoderskolan i Karlstad
börjar sin tionde termin den 24 januari 1912.
Undervisning i matlagning, bakning, garnering och uppläggning, konser-
vering, linne- och klädsömnad, färdgårdsskötsel m. m. Kurser omf. 1 år, 1
termin eller 6 veckor. Heltäckning erhålles inom skolan.
Tidsenliga lokaler i förändringsbyggnad nyinredd villabyggnad med härligt läge.
Prospekt på begäran. Tel. 812.
Nancy Enwall.

**Andrea Eneroths Handarbets-
seminarium.**
Af Kungl. Maj:ts godkändt enligt Kungl. resolution af 15 sept. 1911.
Högre lärarinnekurs på en termin med två valfria linjer. Utgör komplet-
teringskurs för elever som genomgått skolans för-gående lärarinnekurs och
äfven för andra som hafva motsvarande förkunskaper från annan lär. kurs i
handarbete och äga elementärskolbildning. Kursen börjar i januari 1912.
Upplysningar lämnaas 1/2, 12-1/2 och sk ifrågen. Karduanmakaregatan 8 B, i tr.
Allm. telef. Brunkeberg 45 86, Stockholm.

Kvinnliga Utbildningsskolan, Villa Hult, Kneippbaden
emottager nya anmälningar till kursen den 15:de Jan. på 3 och 5 månader.
(Endast ett fåtal platser bli lediga.) Utom den obligatoriska Husmoderskursen
förekommer valfria ämnen såsom Sång, Musik, Språk (endast konversation)
Måning, Sömnad, Väfnad, Handarbeten, Konstslöjd, Gymnastik och Ridning.
Skickliga lärare. Tillfällen till nöjen, sport och idrott. Priset billigt. Utför-
ligt prospekt mot porto. Ad.: VILLA HULT, KNEIPPBADEN. Tel. 758.

Fjärde grundliga Hushållskursen börjar d. 15 jan. för bildade flickor,
som önska blifva verkligt dugliga husmodrar. Prospekt etc. från Fru Signe
W. Wingårdh, Villa Wingårdh, Helsingborg.

KOMMANDITBOLAGET
KASSMAN, TRÄGÅRDH & Co, ALLM.
BANKFIRMA, DROTTNINGGAT. 4. 52 21.
Ombesörjer alla slags banktransaktioner såväl i in- som utlandet, samt
beviljar lån mot realsäkerhet.

H. G. Söderbergs Imp. A.-B.
3 NYBROGATAN 3
1:ma ANTRACIT
STENKOL, COKES
Varumärke. ALLM. TEL. 25 82, 4 51, 12 82. • RIKSTEL. 5 75, 59 14 118 12. Varumärke.

F. W. Campanius
nya affärsblage
16 Pegeringsgatan 16
anbjudes i benägen högkomst.
Julutställning.
Telefoner: Allm. 27 87. Riks 50 56.

Kosmos! Skönhetsbad för
ansiktet. Gör
huden ren och bländande hvit. 50 öre
sats + 20 öre porto. **Fanny Gelius Par-
fymmagasin, 5 Malmorgsg., Stockholm.**

Ryntinktur
(Majorskan Edmann, Varberg)
borttager rynkor och pormaskar. Har
en underbar förmåga att föryngra och
försköna, ty hyn blir skär och genom-
skinlig. Anses vara det yppersta me-
del i sitt slag. Förnämsta parfym-
affärer.

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor. Länkar m. m.
i tusental. Obs. i Vi signera ej postpaket
med "Hår". Herr o. Fru E. MALMBERG,
58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Mélanogène,
Oiquemare - färgar hår, skägg och
ögonbryn - håller färgen i månader.
Pris kr. 4.50. Endast i
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Att döda mikroben som är
orsak till härets fall upp-
nås medelst
EAU DE QUININE
från **Ed. Pinaud, 18**
Place Vendôme,
Paris.

Kombinerad apparat för
tändning och släckning
af ljusen i Julgranar,
Ljuskröner
m. m. nu inkommet å lager till det
billiga priset af endast 75 öre pr st.
Bifoga 75 öre i frimärken i rekvisionen
och Ni erhåller den fraktfritt pr post
under Eder v. adress.
Beställ i tid, adressen är blott
S. A. W. SUNDELIN, GÖTEBORG.

Alla Damers förtjusning
är min äkta 8 karats massiva dam-
guldring med infattad simliten. Pris
endast 2.50. Sändes så länge förrådet
räcker från Axel Sundströms Efterkräfs-
affär, Box 172, Z, Stockholm.

Hotell Bellman,
Stockholms billigaste 1:a kl. fint möb-
lerade rum från 1.50 till högre priser.
6 Klara Norra Kyrkogata. 3 min. från
centralen. Riks 91 88. Vaktmästare
möter vid tåg.
Väfskedar, Solf, Skyttlar
m. m. för hemslöjd.
John A. Thulin & Co Väfskedfabrik,
NORRKÖPING. Riks 670.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär pris.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Beridareban-
gatan 27, STOCKHOLM.

Dr Reichs Kaffe och
Dr Buchs Banan-Kakao
äro idealdrycker för hemmen. Kaffet
1 kr. 1/2 kg, Kakao 1.10 pr 1/4 kg. paket
Direkt försäljning från **Werner Holmstedt**
Nederlag 4 Bryggareg. Stölm. Prof o
prospekt sändes mot 20 öre i frimärken.
Ombud antagas på alla platser.

Depositionsränta
5 %
Sparkasseränta
4 1/2 %
Köpmannabanken
Arsenalsgatan 9.

WELLWOVEN

Välj, men välj det bästa!
Ceylon-Téer.
Frälsningsarméns äkta rena Ceylon-Téer. Berömda
förstklassiga kvaliteter. Finaste arom. Billiga
priser i förhållande till téernas höga kvalitet.
Olika paketeringar till 5, 6 och 8 kr. pr kg.

Kakao.
Frälsningsarméns rena oblandade Kakao, af er-
känd ypperlig beskaffenhet, fri från skadlar.
Levereras i hektopaketer eller i fint dekorerade burkar
om 1 kg. Pris: pr hekto —: 45, pr kg. 4.50.

Dentol.
Ett förstklassigt munvatten och på grund af sina
stora antiseptiska egenskaper äfven ett i hög grad
verksamt läkemedel mot flera åkommor, såsom
tandvärk, svullnad, halsfluss, sårnader, brännskador
m. m. Lofordande intyg af professorn vid Kungl.
Karolinska institutet **E. Almquist.** Pris: helflaska
1:75, halfflaska 1:—.

Dentol-Tandpasta.
Oumbärlig för tändernas verkliga vård. Pris
pr tub 60 öre. Dessa öfverträffade Dentol-
preparat tillverkas under kontroll af han-
delskemisten fil. dr **Carl Zetterberg.**

Armé-Skokräm.
Terpentinfri förstklassig skokräm, fri från
alla för lädret skadliga ämnen. Pris: pr
burk —: 25, pr ask —: 50 och —: 20.

Armé-Tvål.
Öfverfet boro-lanolintvål. Fin och behaglig
anti-septisk toalett-tvål. Synnerligen billig
i förhållande till kvaliteten. Pris: pr
1:—, pr bit —: 25.

Öfvanstående varor kunna erhållas vid hvarje Frälsningsarmé-kår, hos många hrr handlande eller direkt från partilagret.
Frälsningsarméns Handelsdepartement,
Östermalmsgatan 24 & 26, STOCKHOLM 5. Telefoner: Riks 85 81. Allm. 63 72.

Uti detta nummer
sja gratisbilagorna:
Tidnings Modetidning och
Tidnings Romanbilaga
ark 8.